

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

NÁVYKOVÉ LÁTKY A KRIMINALITA

Autor práce: Lenka Pavlová
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: JUDr. Roman Svatoš, Ph. D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Romanovi Svatošovi Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

PAVLOVÁ, L. *Návykové látky a kriminalita: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s, 2011. 83 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Roman Svatoš Ph.D

Klíčová slova: Drogy, prevence, preventivní projekty, kriminalita, kriminologie, detekce.

Tato bakalářská práce analyzuje problematiku návykových látek a kriminality s ní spojené, vysoké míry zneužívání návykových látek, jejich druhů a možnosti prevence z policejního hlediska a z pohledu tiskové mluvčí Policie České republiky. Významnou měrou přispívá v boji s návykovými látkami Národní protidrogová centrala a samozřejmě nelze opomenout orgány činné v trestním řízení. Od ledna 2010 vstoupil v platnost nový trestní zákoník, ve kterém došlo k úpravě příslušných paragrafů týkající se drogové kriminality. I když se snažíme problémy spojené s návykovými látkami eliminovat, na věci nic nemění fakta, že se s nimi budeme setkávat i v budoucnu. Záleží jen na nás, v jak velké míře.

ABSTRACT

PAVLOVÁ, L. *Addictive substances and criminality : Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 83 p.

Supervisor: JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Key words: Drugs, preventiv, preventive projects, kriminality, kriminology, detection.

This Bachelor thesis analyses addictive substances problems and criminality problems connected with them and then the high rate of addictive substances abscising, their kinds and the possibility of prevention from the point of view of the public relations officer of the Police of the Czech Republic. The National Antidrug Head Office contributes to the fight with addictive substances very much and of course, it is not possible to omit executive bodies in criminal proceedings. Since January 2010 the new Criminal Code has come into force. And in id there is a modification of appropriate paragraphs applying to drug criminality. In spite of trying to eliminace the problems with addictive substances, we will meet them even in the future. It only depends on us to what high extent.

Úvod.....	7
1 Metodika a cíl bakalářské práce	9
2 Vymezení základních pojmů	9
3 Historie a vývoj návykových látek.....	11
3. 1 Příčiny a podmínky vzniku drogové závislosti	13
3. 2 Základní rozdělení a charakteristika – léčiva, drogy	14
3. 3 Prostředky na zjištění návykových látek.....	16
3. 3. 1 Detekce alkoholu.....	16
3. 3. 2 Detekce drog a omamných látek	17
4 Souhrn situace v České republice a v Středočeském kraji	18
4. 1 Pachatelé drogových deliktů – toxikoman	20
4. 2 Chování osoby toxikomana.....	21
4. 3 Abstinenční syndrom	22
4. 4 Choroby související s užíváním	23
4. 5 Pomoc osobě	24
4. 6 Substituční léčba	25
5 Drogy a kriminalita	26
5. 1 Postup policie při zadržení osoby užívající drogy	28
5. 2 Právní regulace drog (trestné činy a přestupky).....	29
6 Alkohol a kriminalita	35
6.1 Postup policie v dopravě při zjištění alkoholu	40
6. 2 Právní regulace alkoholu (trestné činy a přestupky)	43
6. 3 Jiné závislosti	43
7. Vliv prostředí	44
7. 1 Bydlení	44
7. 2 Rodina	45
7. 3 Škola.....	46
7. 4 Party	47
8 Prevence	47
8.1 Preventivně informační skupiny	52
8.2 Preventivní projekty pro děti.....	53
8. 3 Preventivní projekty pro dospělé	54
8. 4 Prevence kriminality pod záštitou města Příbram.....	55
8. 5 Poradenská činnost prostřednictvím telefonu nebo internet	56
8. 5. 1 Poradenská činnost prostřednictvím telefonu	56
8. 5. 2 Poradenství v oblasti závislostí realizované prostřednictvím internet	57
8. 6 Metody a techniky	57
9 Protidrogová strategie Evropské unie	58
Závěr	60
Seznam použité literatury	62
Legislativní zdroje.....	64
Odborné časopisy, noviny	65
Elektronické zdroje	65
Seznam příloh.....	67
Příloha č. I.:	68
Příloha č. II.:	71
Příloha č. III.:	72
Příloha č. IV.:	75
Příloha č. V.:	77

Úvod

Vzhledem k obsáhlosti tématu jsem smysl mé bakalářské práce pojala nejprve všeobecným souhrnem o návykových látkách a následně možnostmi prevence pohledem policistky, kdy jako tisková mluvčí policie mám blíže k prevenci. Víceméně jsem se zaměřila na preventivní projekty a akce, které mohou pomoci zmírnit patologické jevy související s touto problematikou. Základní informace jsem čerpala z dostupné odborné literatury v podobě zákonů, právních předpisů, odborných publikací, bulletinů zaměřených na problematiku návykových látek, internetových stránek, informací poskytnutých z K-Centra, ze zpráv Národní protidrogové centrály a časopisů Policista.

Návykové látky, jsou problémem naší moderní společnosti. Stávají se součástí našeho života. Mezi návykové látky patří například alkohol, tabák, některé léky, prchavé látky zneužívané jako inhalační drogy přítomné v čisticích, lepidlech, ředidlech a rozpouštědlech, ilegální drogy, zejména kanabinoidy, opiáty, amfetaminy, MDMA, LSD apod.

K základním parametrům patří zejména druh drogy, výše její dávky, možné příměsi, kombinace s jinou drogou, s léky, s alkoholem, způsob, rychlost a frekvence užívání. Vážně mohou ohrozit na zdraví nebo na životě. Drogy jsou zatracované i opěvované. Jsou tu s námi stejně tak dlouho, jako je na světě člověk. Krátké pocity štěstí, blaha či zapomnění si vyžádaly vznik fyzické a psychické závislosti, a vážné újmy na zdraví. Dříve byly tyto látky rostlinného původu. Dnes, až na výjimky (marihuana, houby, rostliny z čeledi lilkovitých, např. durman, rulík a blín apod.) se jedná spíše o polosyntetické a syntetické látky.

Problémy návykových látek mají hluboké kořeny nejen v historii, ale jde i o kořeny sociální a geopolitické. Smutnou skutečností se stává fakt, že s návykovými látkami začínají experimentovat již děti školou povinné okolo dvanácti a třinácti let. Naprosté prvenství má marihuana. Krůčkem od legálních drog jako je alkohol a tabák je přechod k nelegálním (marihuana, pervitin, heroin apod.)

Otevřením hranic se Česká republika stala důležitým článkem pro tranzit drog. Je hloupost tvrdit, že drogy, a ostatní návykové látky zcela vymítíme. Byly tu s námi a budou. Na místě je zde zabývat se důvody, příčinami, co vede děti, mládež, dospělé a společnost utíkat před normálním životem do světa přeludů, chvilkových potěšení, která končí, abstinenci příznaky, poškozením zdraví... a smrtí.

Sama jsem matkou dosud malého dítěte a přeji si ho vychovat co nejlépe. V mých silách bude snaha uchránit ho od všech těch nástrah v podobě návykových látek. Věřím, že nápomocna mi bude i naše společnost. Jakým směrem se bude ubírat cesta malého človíčka k dospělosti, bude záviset na rodičích, vzájemných vztazích, škole, mimoškolních aktivitách, kamarádech, prostředí....

1 Metodika a cíl bakalářské práce

Vymezení celospolečenského problému, a to konkrétně požívání návykových látek, zvyšující se kriminalita v souvislosti s požitím a možnosti ochrany před ní.

Cílem práce je zabývat se příčinami a důsledky požíváním návykových látek, osobami a jejich chování pod vlivem těchto látek a s tím i související kriminalitou, postoji společnosti k tomuto problému. Stěžejní částí práce by byla činnost preventivně informačních skupin policie České republiky, které se zapojují do boje s kriminalitou a zmapování primárních preventivních projektů, které poskytují.

2 Vymezení základních pojmů

Návykové látky

Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování (§ 130 trestní zákoník)¹

Droga

Pochází z arabského slova „durana“ s původním významem léčivo. Podle stanoviska Světové zdravotnické organizace z roku 1969 za drogu je považována jakákoliv látka, která je vpravena do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho funkcí.

Drogová závislost

Drogová závislost je psychický a někdy i také fyzický stav vyplývající ze vzájemného působení mezi živým organismem a drogou charakterizovaný změnami chování a jinými reakcemi, které vždy zahrnují nutkání brát drogu stále nebo pravidelně pro její psychické účinky a někdy také proto, aby se zabránilo nepříjemnostem plynoucím z její nepřítomnosti. Tolerance může být přítomna nebo nepřítomna. Osoba může být závislá na více než jedné droze.

¹ Zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších zákonů, trestní zákoník.

Léková závislost

Je psychický, někdy i fyzický stav vyplývající z interakce mezi živým organismem a lékem charakterizovaná modifikacemi chování a dalšími reakcemi, které obsahují vždy puzení k periodickému či kontinentálnímu užívání léku, aby se docílilo psychického efektu a vyhnulo se nepříjemnému stavu z odnětí.

Tolerance

Je schopnost organismu snášet určité látky.

Abstinenční syndrom

Jsou to příznaky, které se vyskytují v různé intenzitě při závislosti na všech návykových látkách od zanedbatelných jevů (pocení, třes, nechutenství, špatný spánek, zvýšená teplota) až po příznaky života nebezpečné (deprese, epileptický záchvat, sebevražedné jednání).

Fyzická závislost

Je stav organismu vzniklý zpravidla dlouhodobým a častým podáváním drogy. Je-li přísun drogy zastaven, dostaví se abstinenci příznaky. Droga se stává součástí metabolismu.

Psychická závislost

Je duševní stav vzniklý užíváním drogy a projevuje se různým stupněm potřeby drogu používat. Její vznik je vázán na určité prožitky, je-li podávání drogy přerušeno, dostaví se psychické poruchy.²

Kriminalita

Je souhrn trestných činů spáchaných na určitém území za určité období. Kriminalitou neboli zločinností rozumíme:

- ◆ sociálně patologický jev (nejobecnější pojetí)
- ◆ jednání posuzované jako trestné činy (legální neboli juristické pojetí)
- ◆ jednání odchylné, deviantní (sociologické pojetí)³

² ŠTABLOVÁ, R. a kolektiv. *Návykové látky a kriminalita*. 1. vyd. Praha 1995. 8 s. ISBN 80-901923-1-9.

³ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: VSERS, 2009. 15 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

3 Historie a vývoj návykových látek

Jak již bylo v úvodu řečeno, na počátku lidského společenství šamani využívali možnosti přírody a dokázali je proměnit ať v roli, kouzelníka, proroka počasí, lovu, léčitele chorob, ve svůj prospěch.

V pátém století před naším letopočtem sklízeli pastevci semena konopí u dnešního ústí Dněpru, která pak ve stanu na rozpálené kameny naházeli a kouř vdechovali. „*Semínka konopí pak byla nalezena na různých neolitických nalezištích v Německu, Švýcarsku, Rakousku a Rumunsku. Ačkoli konopí lze pěstovat k mnoha účelům (olej, vlákna, hrubý textil, zdá se pravděpodobné, že mělo ještě další úlohu v prehistorickém světě a to zejména jako omamná látka.*“⁴ Z Indie si rostlinu konopí a návyk na ní si přivezli Napoleonovi vojáci a rovněž britští lékaři, kteří se vraceli ze služebních cest. Koka se do Evropy dostala v 16. století z Jižní Ameriky díky conquistadorům, kteří se vraceli z výprav. Zajímavé je, že i původní nápoj Coca Cola obsahoval kromě vína a kofeinu i výtažky z koky. Později víno bylo nahrazeno sirupem a výtažky z koky zakázány.

Zneužívání návykových látek se rozmohlo odchodem gotiky, kdy se životní tempo zrychlovalo. Stoupala spotřeba kořalky, vína i piva. Bují alkoholismus.

Historie drog pokračuje medicinou. Z Opia, se v Egyptě, Římě, Řecku, připravovala řada tisících přípravků, při bolestech, abscesech, kožních potížích. V Číně se opium používalo jako přísada do cukrovinek a jako lék. Kouření tabáku vyvolalo zájem o kouření opia. „*Když bylo kouření tabáku v 15. Století objeveno, získalo velkou popularitu mezi námořníky a ti tento zvyk pak vyvezli do Číny, Indie, Japonska a Siamu (Thajsko). V Číně se kouření rozšířilo natolik, že roku 1644 vydal císař Tsunfg-chen na tabák zákaz, a následkem toho se lidé přeorientovali na opium.*“⁵ Čína si během 19. století udržovala pověst nejvyšší úrovně na zneužívání opia. S objevem zlata se cílem stalo západní pobřeží Spojených států amerických. V Evropě se vlna drog začala šířit za vlády Karla Velikého (768-814).

Opiové brlohy byly značně populární v průběhu 70 let minulého století. O to se postarali hráči, kuřáci opia a prostitutky. Opiové tablety našly uplatnění u zraněných armád Unie a Konfederace. Injekční forma morfinu se v polních nemocnicích neujala.

⁴ Drogy-celosvětový problém [on-line] 2010. Interní zdroj Národní protidrogová centrála [cit. 24. 10. 2010]. Dostupné z intranetu WWW: <<http://www.npc.aa/index> 1280.htm>.

⁵ Drogy-celosvětový problém [online]. 2010. Interní zdroj Národní protidrogová centrála [cit. 24. 10. 2010]. Dostupné z intranetu WWW: <<http://www.npc.aa/index> 1280.htm>.

K užívání drog však přispěla i válka Severu proti jihu.

Své místo měly drogy v Československu i před rokem 1918. Klinicky byla choroba pojmenována morfinismem. I když se již neválčilo, do podvědomí se dostal morfin nejen mezi podsvětí, ale i mezi vybrané lidi z lepší společnosti. Kokainovou éru zažila Praha v roce 1925, kdy se tento bílý prášek prodával v nejelitnějším baru. V padesátých letech se zcela běžně kombinovala analgetika např. proti bolestem hlavy, která byla levná a běžně dostupná v lékárnách. V šedesátých letech se fetovalo hlavně ve věznicích. Droga získala směnnou hodnotu. Krátce se mihla éra vdechování rozpouštědel. V sedmdesátých letech byl zaznamenán velký výskyt vloupání do lékáren a jejich skladových prostor. Kodein se transformoval na Braun. Čeští toxikomani dokázali v domácích laboratořích vyrobit českou drogu č. 1 – pervitin – metamfetamin. Pro jeho přípravu užívali např. Solutan, Kodynal, Iceparin, Ephedrin, Xantedryl.⁶

*„Po druhé světové válce v 60. a 70. letech se začal rozvíjet ilegální obchod s drogami a to organizovaně. Toxikomani přecházejí na nové produkty farmacie, které se užívali jako léky. Řada preparátů se začíná užívat intravenózně a rozšiřují se drogy šité na míru. V ilegálních laboratořích se rozjíždí výroba polysyntetických preparátů, které však nejsou využívány medicínsky. Drogy se šíří do nových sociálních a věkových vrstev a skupin, vniká nová drogová filozofie, s ní spojené mýty a alternativní kultura – hippis. Drogy pronikají do strategických vojenských plánů armád na obou stranách železné opony. Dochází k ekonomizaci a politizaci drogového problému“.*⁷

V Československu v roce 1980 bylo v evidenci 3981 toxikomanů, v roce 1986 - 7039 osob. V roce 1987 došlo k poklesu na 6594. Ve dvou letech před revolucí došlo opět k mírnému nárůstu. V roce 1988 bylo evidováno 6748 osob a v roce 1989 již 6814, z toho 5033 v České republice a 1781 ve Slovenské republice.

Otevřením hranic se Česká republika stala důležitým článkem pro tranzit drog. *„Významnou kapitolu tvoří zásilky většího množství kokainu přes naše území. Tyto zásilky organizují převážně osoby českého původu, ať již emigranti, nebo lidé kteří se v zahraničí zdržují. V porovnání s rokem 1995 významně poklesl počet příjezdů polykačů kokainu do České republiky, což je důsledkem úspěšných zásahů našich represivních orgánů“.*⁸

⁶ Drogy-celosvětový problém [on-line] 2010. Interní zdroj Národní protidrogová centrála [cit. 24. 10. 2010]. Dostupné z intranetu WWW: <http://www.npc.aa/index_1280.htm>.

⁷ Drogy-celosvětový problém [on-line] 2010 Interní zdroj Národní protidrogová centrála [cit. 24. 10. 2010]. Dostupné z intranetu WWW: <http://www.npc.aa/index_1280.htm>.

⁸ VALÍČEK, P. a kolektiv. *Rostlinné omamné drogy*. 1. vydání. Praha: Start, 2000. 26 s. ISBN 80-86231-09-7

3. 1 Příčiny a podmínky vzniku drogové závislosti

Mezi základní příčiny závislosti na drogách jsou členěny do faktorů:

1. farmakologický – droga
2. somatický a psychický – osobnost
3. prostředí
4. podnět

Droga

Závislost na droze je různá. Záleží na způsobu aplikace, na věku, pohlaví a zdravotním stavu osoby. Sortiment drog je velký a odlišný svým chemickým složením a působením na lidský organismus. Zatímco u alkoholu vznikne závislost u 5 až 10 % uživatelů za 3 až 20 let, v případě drog se závislost vyvine v průměru několika týdnů až měsíců u 70 % uživatelů, zejména mladistvých. U morfinu je to 60 % během několika měsíců, u heroinu v 80 % případu během jednoho týdne a u některých drog již po prvním použití (methamfetaminhydrochlorid).

Osobnost

Hlavní strukturu osobnosti tvoří vrozené a získané vlastnosti. Sice člověk je sociální bytostí, ale projevuje se i jeho společenská a biologická podstata. Důležitou roli zde hraje motivace. Dle lékařů je třeba tělesných, duševních dispozic. Snadno závislími se stávají neurotické osoby, nemocní jedinci, psychopati, mladí sociálně a citově nezralí lidé. Droga pro ně znamená útěk před realitou a hledání náhradního uspokojení.

Prostředí

Rodina, škola, pracoviště, volný čas, to vše má velký vliv na utváření osobnosti jednotlivce. Rodinné prostředí a sama rodina formuje chování dítěte, které přebírá jejich hodnoty. Často si rodič ani nevšimne nebo nechce přiznat, že je jeho dítě na droze závislé. Nevhodné řešení konfliktů, ať už doma či ve škole může pak vést k uchýlení se k drogám. Navíc se drogy mohou šířit mezi spolužáky ve škole či ve třídě.

Další roli hraje pracovní prostředí. V dnešní uspěchané době se dá mladý nezralý jedinec snadno zmanipulovat. Vyrůstají nároky na pracovní výkon, zvyšuje se psychické vypětí.

Ani trávení volného času není zanedbatelné. Mladí lidé se nudí, mají pocit, že se

nic zajímavého v jejich okolí neděje a pak podléhají alkoholismu a drogám. Také touha vyzkoušet zakázané ovoce, spory, vliv party, kamaráda, to vše hraje důležitou roli pro vývoj závislostí.

Podnět

Jako podnět se může jevit touha uniknout nepříjemným a složitým životním situacím a touha po něčem novém a nepoznaném. A proto nedílnou součástí musí být prevence. A čím dříve se začne, tím lépe.

3. 2 Základní rozdělení a charakteristika – léčiva, drogy

Takovým základním rozdělením jsou sedativa, stimulanty, halucinogeny, těkavé látky, konopí.

Sedativa

Jsou látky používané pro uklidnění při nervozitě, vzrušení, pro otupení smyslů, popřípadě k navození spánku. Jsou zde zařazeny narkotika užívané k přechodu do příjemných stavů. Řadí se sem i narkotika (opiáty – opium, morfin, heroin), která se užívají k přechodu do příjemných stavů, alkohol a nikotin. Mohou to ale být i různá psychofarmaka. Žádná sedativa není radno kombinovat se stimulanty.⁹

Stimulanty

Stimulační látky jsou látky s budivým účinkem. Užívajíce k odstranění únavy a všeobecnému povzbuzení. Ve vyšších dávkách však způsobují silné vzrušení, třes, nespavost a křeče. Některé z těchto látek vedou k výrazné závislosti a mohou způsobit poruchy některých orgánů. Jedním z negativních účinků může být i vyvolání arytmiie srdce, která může vést až k úmrtí. Akutní otravy mohou vyvolat i těžké duševní poruchy.¹⁰

Stimulanty uvolňují lehké deprese a zvyšují aktivitu a energii. Patří sem kofein, ale i čaj, kokain, amfetaminy, metamfetaminy, fenmetrazin, metylfenidát aj. Také

⁹ ŠMÍD, J. *Letem světem drog*. © Program Engine by Šmíd – soft, verze 2.0, štír 1995.

¹⁰ BORNÍK, M. *Drogy, co bychom o nich měli vědět*. 1 vyd. Praha: Themis, 2001. 10 s. ISBN 80-85821-98-2.

mnoho léků se používá jako simulanty (uppers).¹¹

Halucinogeny

Do této skupiny patří drogy přírodní i syntetické. Jejich základní efekt je kvalitativní změna vědomí. Po jejich požití dochází ke změnám v psychice, které se projeví jako zrakové a sluchové halucinace, ztráty pojmu o čase a prostoru. Pod jejich vlivem si uživatelé počínají nesmyslně a jejich jednání jsou často nebezpečná. Rovněž jejich chování má různé podoby ve formě příjemných pocitů, ale i hrůzných vjemů. Příkladem přírodních halucinogenů jsou lysohlávka kopinatá, muchomůrka červená, durman, rulík, blín a další přírodní látky. Do syntetických halucinogenů patří LSD, ketaminy aj.

Těkavé látky

Specifickým druhem toxikomanie je Sniffing. Z neznámějších a nejvíce užívaných jsou benzín, syntetická lepidla, aceton, éter a jasně vede toluen. V minulosti se ještě zneužívalo Čikuli a Iron. Zde je velké riziko, že omámená osoba se může předávkovat již při prvním použití. Nebezpečné je to, že pro větší efekt si osoba přetáhne igelitový sáček, který již jako omámený v euforii nedokáže stáhnout. K smrti je už jen krůček.

Je potřeba si uvědomit, že látky, které jsou zneužívány, jsou rozpouštědla. Toluén třeba rozpouští tuk mozkových buněk, které následně odumírají. Dlouhodobé zneužívání se pozná při pitvě. Příznakem užívání sniffingu jsou rozšířené zornice, zarudlé oči, z oděvu a z dechu je cítit chemikálie.¹²

Mnoho mladých lidí se k tomuto způsobu „fetování“ vrací. Jedná se o nejlevnější způsob zneužívání drog.

Konopí

Drogy z konopí tvoří samostatnou skupinu drog. Konopí-marihuana je neznámější a nejneužívanější drogou, zejména mezi nezletilci (do 15 let) a mladistvými (15 – 18 let). Konopí je jednoletá dvoupohlavní rostlina. Suší se listy a květenství samičích rostlin konopí seté (*Cannabis sativa*). V našem klimatickém pásu může růst až do výšky několika metrů. Buďto si ji pěstují toxikomani na skrytých políčkách, nebo ve

¹¹ ŠMÍD, J. *Letem světem drog*. © Program Engine by Šmíd-soft, verze 2.0, štír 1995.

¹² BORNÍK, M. *Drogy, co bychom o nich měli vědět*. 1vyd. Praha: Themis, 2001. 13 s. ISBN 80-85821-98-2.

starých domech, opuštěných prostorách za uměle vytvořených podmínek k rychlejšímu růstu a větších účinků. Účinnou psychoaktivní látkou v konopí je delta -9-tetrahydrocannabinol (THC), který je **4 000 krát účinnější než alkohol**. Marihuana je převážně užívána ke kouření. Kouř z ní je cítit po spálené trávě nebo bramborové nati.

Požívač marihuany prochází dvěma stádii. První stadium je sevřenost a úzkost, druhé stadium je pocit euforie a blaženosti. Občas upadá do neztišitelného smíchu. Nálady se mohou rychle měnit a přecházet v pláč. Po průměrné dávce (30mg THC) se účinky projevují za několik minut po požití a přetrvávají 3-8 hodin.¹³

Hašiš je vlastní pryskyřice konopí. Obsahuje THC ve větším obsahu, (mnohdy až desetinásobně více) než marihuana.

Hašišový olej je lepkavá, hustá, tmavohnědá až černá hmota. Mísí se s tabákem a obsahovat může až 60% THC.

„**Skank**“ má vysoký podíl THC a tento druh marihuany, konkrétně semena se k nám nejprve dovážela, Nyní se pěstují i v našem pásmu. Odezdnívání rychlého účinku drogy (již čtyři šluky) má za následek prudké bolesti hlavy a nevolnost.

3. 3 Prostředky na zjištění návykových látek

V současné době existuje celá řada prostředků na zjišťování návykových látek. Některá jsou dostupná v obchodech a využívána i v běžných domácnostech. Jiné mobilní pak používá policie, jiné bezpečnostní složky, ale i různé právní subjekty. V minulosti se používali při zjišťování orientační zkoušky na přítomnost alkoholu v dechu detekční trubičky. Od nich se postupně opouští a jsou nahrazeny Alcotestem 7410 – Dräger.

3. 3. 1 Detekce alkoholu

Nejjednodušší způsob pro detekci alkoholu v dechu jsou detekční trubičky DETALKOL. Obsahují chroman draselný, který se alkoholem v dechu člověka redukuje na sůl chromitou, zeleně zbarvenou, a indikuje alkohol obsažený v dechu. Bohužel zde může dojít na reakci na jinou látku a nelze stanovit množství požitého alkoholu. To lze následně rozbořem moči a krve.

Mobilním přístrojem pro měření alkoholu v dechu člověka je Alcotest 7410 fy.

¹³ BORNÍK, M. *Drogy, co bychom o nich měli vědět*. 1vyd. Praha: Themis, 2001. 5 s. ISBN 80-85821-98-2.

Dräger. Měřená hodnota obsahu alkoholu v dechu je základním nastavením přístroje udávána v mg/L (desetiny promile). Přístroj je velice přesný. Princip je z komerčních důvodů utajován. Pro mobilní nasazení nezávisle na síťovém zdroji nebo pro stacionární provoz je možno spojení s tiskárnou Pointer, která v podstatě vytiskne všechny údaje, které jsou k dispozici po analýze. Přenos dat je řešen bezkontaktně IR systémem.¹⁴

3.3.2 Detekce drog a omamných látek

K vyhledávání drog používá policie cvičených psů. Psi pracují na letištích, ve věznicích. Výcvik takového psa není jednoduchou záležitostí. Narkomafie využívá různé pachy, aby zakryla pach drog. Pro vyhledávání se využívají feny, neboť pes těžko odolá feromonu hárající feny. Feny se navíc ještě kastrují.

Přístrojová detekce drog spočívá ve využití rentgenových přístrojů, počítačové tomografie. Těchto přístrojů se však více využívá k detekci výbušných předmětů a zbraní.

Pomocí chemické reakce lze detekovat drogu analýzou v laboratoři. Existují indikační papírky a soupravy.

Možnosti detekce drog: Moč, sliny, pot, vlasy, krev.

Testy na detekci drogy z moče DRUGLAB jsou založeny na imunologické detekční metodě. Částičky drogy reagují s protilátkou. Interpretace výsledku je velmi jednoduchá. Hodnotí se stavy či změny čárových“ polí vůči dané standartě. Testování drogy probíhá buď ponořením testovací části testu DRUGLAB do moče, nebo kápnutím moče přiloženou pipetkou do okénka testu-výsledek je znám do 8 minut. Testy jsou k dostání v trojím provedení: na detekci jedné, pěti, nebo deseti drog. Detekují amfetamin, barbituráty, benzodiazepen, marihuanu, kokain, megafon, metamfetamin, opium, morfin, heroin, pencyklidin, tricyklin, antidepressiva.

Ze slin lze pro domácí zjištění použít test DRUGLAB ORAL 5. Provádí se nasliněním testovací houbičky a následné kápnutím sliny do určeného místa. Detekuje 6 druhů drog.: metamfetamin, pervitin, amfetamin, opiáty, kokain, benzodiazepam, marihuanu-hašiš.

DRUGWIPE 5+ testuje pokožku, sliny, pot. Postačí k tomu pouhý dotyk kontrolované osoby a následným ponořením testu do nádobky s tekutinou.

¹⁴ ČECH, B., SOCHOR, V. *Policejní technika* - elektronická podoba

S ohledem na svůj jedinečný způsob testování a vysokou spolehlivost používá drogové testy DRUGWIPE dopravní policie v řadě států Evropské unie, Švýcarska a jiných zemích světa. Australská policie například pro vysokou spolehlivost, nepožaduje potvrzení pozitivního výsledku odběrem a zkoumáním krevního vzorku za nutné. Tyto testy lze rovněž využít pro domácí zjištění drog (zvláště u dětí a mládeže).

DRUGWIPE 5 - detekuje pět druhů drog-cannabis(marihuana), amfetamin, kokain, opiáty

DRUGWIPE 5 - detekuje pět druhů droze slin, povrchu a potu

DRUGWIPE TWIN – detekuje dva duhy drog ze slin, potu a povrchu

DRUGWIPE Single-detekuje jeden druh drog ze slin, potu a povrchu

Policie v souvislosti s pozitivním testem na návykovou látku, doveze osobu na lékařské vyšetření, související s odběrem moči a krve. Ze vzorku moče je prováděn prvotní test, zda je osoba ovlivněna jinou návykovou látkou, přičemž se jedná o tzv. odborné vyjádření, které je nezpochybnitelné. Samotný rozbor krve, který je potřebný pro určení jakou návykovou látkou a v jakém množství je zjišťovaný ovlivněn, je postaven na roveň znaleckého zkoumání, které podléhá zpoplatnění jako znalecký posudek.

Podle platné právní úpravy může znalec ve věci přestupku přibrat pouze správní orgán a nikoli policie. Tak orgán policie zašle na Ústav soudního lékařství odebrané biologické materiály, kdy soudní lékařství provede prvotní zjištění z moče a krevní vzorek uschová pro případnou potřebu znaleckého zkoumání. Vzorek je uschován minimálně dva měsíce a v případě potřeby správního orgánu je vyhotoven znalecký posudek. Následně dochází k odborné likvidaci odebraného vzorku biologického materiálu.¹⁵

4 Souhrn situace v České republice a v Středočeském kraji

V celé České republice se odhaduje počet problémových uživatelů návykových látek na 32.500. V Praze dle odhadů Národního monitorovacího střediska jich je třetina, tedy 11 500. Nejužívanější nelegální drogou jsou podle statistik konopné látky, oblíbené obzvláště mezi mládeží a osobami mladšími 18 let. Podle posledního evropského průzkumu mezi šestnáctiletými lidmi užívá konopné drogy nejvíce mládež v České republice v porovnání s ostatními státy unie. Dospívající školáci drží přední příčky i

¹⁵ Prezentace firmy LT Sezam.

v užívání dalších drog, jako je tabák, alkohol či halucinogeny. Další nejčastěji užívanou drogou je pervitin. Druhé místo obsadil subutex a heroin.¹⁶

Německý deník Die Welt považuje dostupnost drog a liberální zákony za kombinaci, která z Prahy dělá „evropský drogový ráj.“

Amsterdam je včerejšek, budoucnost má Praha. O českém hlavním městě píše uznávaný německý deník jako o budoucím evropském drogovém ráji. Argumentuje snadnou dostupností drog a nízkými tresty, které za jejich držení hrozí.

Drogy se dají podle deníku koupit přímo na Václavském náměstí před zraky policie, navíc česká vláda nově stanovila míru držení drog pro vlastní potřebu třikrát výše než liberální Nizozemí. A ještě jeden argument přidává německý deník k tvrzení o českém drogovém ráji. A to rozhodnutím vlády premiéra Fischera, která definovala, co je větší množství drog než malé. Drogy se tak mají brzy zařadit mezi pražská lákadla, Karlova mostu, panorama Hradčan a českého piva.¹⁷

Z výroční zprávy Národní protidrogové centrály za rok 2009 vyplývá, že ve Středočeském kraji je výskyt pěstíren konopí konstantní, což znamená, že počet odhalení v kraji je srovnatelný s loňským rokem. Současně dochází k většímu výskytu pěstíren konopí setého zřizovaných přímo rodilými občany ČR, což je důsledkem zejména zvýšeného počtu „Growschopů“ na území hlavního města Prahy. Jde o legální obchody nabízející kompletní technologie a prostředky pro indoor pěstování konopí setého, kdy prodejny uvádějí, že zařízení jsou určena pro pěstování exotických rostlin a ovoce.

Nejrozšířenější drogou zůstávají nadále metamfetamin a marihuana, méně rozšířeným je heroin (distribovaný převážně Rómy a Vietnamci), v jednom případě byl zaznamenán výskyt kokainu dovezeného z Prahy, prodej jiných druhů drog nebyl v podstatě zjištěn. Kuriózním případem v rámci Středočeského kraje byla distribuce šalvěje divotvorné prostřednictvím internetu v Berouně.

Stávajícím Trendem je výroba metamfetaminu pachateli z Prahy, kteří jsou díky práci pražských policistů „vytlačováni“ mimo hlavní město právě do středních Čech. Metafetamin vyrábějí zejména v rekreačních chatách a jiných odlehlých místech (bývalé a současné vojenské prostory). K metamfetaminu je nutné uvést, že dochází k jeho ředění pomocí léku Piracetam, které provádějí dealeri této látky kvůli navýšení jeho váhy.

¹⁶ Seifert, Z. Drogy často zkoušejí už děti. Příbramský deník, 5. Června 2010. s. 3.

¹⁷ WEIKERT, P. Dostupný z WWW: <<http://www.ekomail.cz>, 31. 10. 2010>.

K počtu neobjasněných drogových deliktů je nutné uvést, že se jedná převážně o případy záchytů drog zasílaných odsouzeným poštou do věznic nacházejících se na území kraje.

Policisty bylo od osob majících vztah na drogovou scénu zjištěno, že dochází k značnému nárůstu pouličního prodeje kokainu v regionu. Ze zjištěných poznatků se jedná o lokality Mělník, Beroun, Praha venkov - Západ a Kladno. Tento kokain je však velice nekvalitní, protože je dealery ředěn. Dalším trendem na drogové scéně v rámci kraje je dovoz léků obsahující pseudoefedrin z Polska. Tyto léky jsou určeny pro saturaci poptávky domácích výrobců metamfetaminu.

V roce 2009 došlo v kraji k výraznému pozitivnímu posunu v rámci středočeské policie. Dnem 1. 11. 2009 byla rozkazem ředitele Krajského ředitelství policie Středočeského kraje pracovní skupina po linii Toxi, (tzv. Toxi tým), která je složena z kriminalistů všech útvarů v kraji. Jejím cílem je zefektivnění potlačování drogové kriminality na území Středočeského kraje. Tato skupina měla 31 kriminalistů včetně analytiků a během jara 2010 se jejich počet rozšiřoval.¹⁸

4. 1 Pachatelé drogových deliktů – toxikoman

První skupinu představují pachatelé, kteří jsou víceméně závislí na OPL. Jejich motivem jednání se podle stupně závislosti stává postupně droga jako fenomén jejich života či smrti. Rozumíme tím postupné získávání drogy, nebo prostředků na její získání pro vlastní potřebu. V klasické podobě je obchod s drogou výjimkou. Lze jej vysledovat v počáteční fázi kontaktu s drogou, kdy je osoba prvokonzument nebo experimentátor. Se vzrůstajícím tolerancí na drogu a mírou závislosti se však droga stává rozhodujícím až výlučným zájmem a motivem jejich jednání i motivem všech jejich kriminálních deliktů, kterých se dopouštějí.¹⁹

Druhou skupinu pak představují pachatelé, kteří drogu vyrábějí, nebo distribuují. Zde není výjimkou, že oni samotní drogu vůbec neužívají, ale snaží se na ní vydělávat.

U toxikomana je nutné rozlišit, zda se jedná o osobnost impulsivního jedince, či kompulzivního jedince.

Impulzivní jedinci – patří sem hlavně psychopati, kteří se nekontrolují a pro

¹⁸ Výroční zpráva NPC za rok 2009. Dostupné z intranetu WWW: [online]. 2010. [cit. 15. července 2010]. <http://www.npc.aa/index_1280.htm>.

¹⁹ Informační servis -odbor prevence kriminality. Červen 2010. s. 26.

drogu udělají cokoli.

Kompulzivní jedinci - do této skupiny patří neurotici, kteří se snaží vymanit ze závislosti, ale opět do ní upadají.

Nejkritičtější věk, pro vznik toxikomanie je období puberty v rozmezí 12-14 let. Nejčastější bývá přechod od užívání legálních drog (tabák, alkohol) k nelegálním (marihuana, pervitin, heroin) s tím, že marihuana má naprosté prvenství. Toto pořadí v užívání zcela odpovídá míře, do jaké jsou jednotlivé drogy u nás kulturně a sociálně tolerovány: tabák- alkohol - marihuana...²⁰

Toxikoman si vybírá drogu, která mu nejvíce přináší, uvolnění a útlum, útek od problémů, které jinak prožívá.

Mnozí lidé vyzkoušeli nějakou drogu, aniž by se jim něco stalo. Měli však velké štěstí. Při užívání nelegálních drog nemáte nikdy jistotu, jak se po ní budeme chovat, jaké následky v nás zanechá. Účinky se mohou u různých osob odlišovat. Užití nadměrné dávky může mít smrtelné následky. Pokud jedinec bere stále stejnou drogu, musí po čase její dávku zvýšit, aby dosáhl předchozích účinků. Pak dochází k závislosti. Mnohdy se drogy míchají, a je zde velké riziko na vznik závislosti na více látek. Častý jev je umocňování účinků drog s alkoholem. Rovněž to může být smrtící koktejl, zvláště v kombinaci s tlumivými látkami. Narkomani, kteří užívají dlouhodobě návykové látky, přestávají pečovat o svůj vzhled. Nic jiného důležitého, než droga pro ně neexistuje.²¹

4.2 Chování osoby toxikomana

„Na první pohled jsou normální a docela to s nimi jde, ale pak si uvědomíte, že všechno, co říkají, jsou lži. Nakonec ztratí charakter, jsou nedůvěryhodní, ale hlavně ničí lidské vztahy, které je obklopují. Žijí podle divných pravidel – nekradou od přátel, ale od cizích. Ale to jen na počátku. Později již nemají žádné zábrany.“²²

(Někdo, kdo žil s osobou závislou na heroinu)

Chování u toxikomana můžeme podle Renaty Štablové rozdělit do variant rozdílného chování:

Příležitostné zneužívání u dospělého se zpravidla toleruje, na rozdíl od dospívajícího

²⁰ BULLETIN: *Andělé na jehle netančí.*, mládež kriminalita a drogy, Praha 2003. 12s.

²¹ HAJNÝ, M. *O rodičích, dětech a drogách.* 1.vyd. Praha: Grada Publishing 2001. 10 s. ISBN 80-247-0135-9.

²² GANERI, A. *Drogy- od extáze k agonii.* 1.vyd. Praha: Copyright 1996. 72s. ISBN 80-86299-70-8.

pubertáka, který krize obtížněji vnímá a reaguje na ně.

Chronické zneužívání je porucha do hloubky. Typické je chování toxikomana, udělat vše po opakování intoxikace.

Droga mění **vědomí**. Dokáže měnit pohled na rodinu. Někdo si uleví zážitkem z drog před věčnými hádkami rodičů, špatnými známkami, problémy ve škole, v partě. Svět drog představuje v jistém smyslu **kulturu** ve stylu s oblékáním a hudbou, čímž dostávají do kolen starší občany a své rodiče. Je to hledání životního stylu, hledání idolu.²³

S postupem času se užíváním omamných látek v chování uživatele projevují výrazné změny. Dochází k výkyvům nálad, jsou impulzivní, nespolehliví, duchem nepřítomní. Mají jinak nastaven žebříček hodnot. Kvůli návykovým látkám se dopouští krádeží, nejen doma, ve škole, u kamarádů, v obchodech, vloupáním do vozidel, bytů, domů, loupežných přepadení. Mnohdy neváhají užít výhrůžek a násilí.

4.3 Abstinenční syndrom

Jak už bylo na počátku řečeno, jedná se o stavy, které se vyskytují v různé intenzitě při závislosti na všech návykových látkách od zanedbatelných jevů (pocení, třes, nechutenství, špatný spánek, zvýšená teplota) až po příznaky životu nebezpečné (deprese, epileptický záchvat, sebevražděné jednání). Objevují se vždy při vysazení návykových látek. U každé osoby a při užití různých látek bývá odlišný. Například u opiátů se projevuje 6 až 8 hodin po odeznění účinků drogy. Nápadné je rozšíření zornic, třes, střídání tepla zimy, výrazná potivost, břišní křeče, nevolnost a zvracení, poruchy spánku.

U barbiturátů se syndrom rozvíjí již za několik hodin po poslední dávce. Symptomy jsou obdobné jako u opiátů. Navíc zde dochází k úpravě vědomí. Mnohdy je nutná okamžitá hospitalizace jedince.

Po požití i jiných návykových látek lze konstatovat nárůst pocitů úzkosti, depresí, poruch osobnosti, bolestí při dotyku, zmateností, agrese, sebevražděného jednání.

²³ ŠTABLOVÁ, R. *Návykové látky a kriminalita*. 1. vyd. Praha: Praha 1995. 116 s. ISBN 80-901923-1-9.

4. 4 Choroby související s užíváním

Mezi nejčastější choroby patří infekce kůže, žloutenka typu C a HIV (AIDS).

Infekce kůže jsou způsobovány bakteriemi, které se při špatném postupu píchání do žíly dostanou tam, kam nemají tj. do podkoží. Pozor, pokud se infekce dostane do prostoru mezi vazivová pouzdra svalů, nebo jinam, kde se může rychle rozšířit. Postižený může přijít v lepším případě o končetinu a s trochou smůly i o život. Zánět, který se rychle šíří není ohraničený, je doprovázen teplotou, zimnicí a třeba i nevolností by měl vidět lékař.²⁴

Přehlížet by se neměla ani zanícená ložiska – abscesy, která jsou plná hnisu a bakterií a jsou, pokud se naruší jejich struktura snadno rozšiřitelná na jiná místa.

„Lékař často vidí na kůži stopy vpichů, ale čerstvé vpichy mohou uniknout jeho pozornosti. U dlouhodobě závislých jsou cévy výrazně porušeny a v jejich okolí se nachází tkáňový edém. Ztráta integrity cévního řečiště vede k místním hemoragiím a nekrotickým, zánětům, abscesům. Může dojít i k embolizaci do mikrocirkulace v genitální oblasti, mnohdy s následkem trombózy.“²⁵

HIV-pokud se nakazí člověk tímto virem, dochází k postupnému selhávání imunitního systému. Bohužel toto onemocnění nedokážeme vyléčit. Nakažený je pak nadosmrtným zdrojem této nemoci. AIDS se rozšířil zvláště mezi mladými lidmi a to nechráněným pohlavním stykem, homosexualitou, tak při půjčování použitého nádobíčka (nejčastěji použité injekční stříkačky). Stačí jedna injekce, jeden nechráněný pohlavní styk a můžeme se touto infekcí nakazit. Pak ovšem ohrožujeme zdraví i našich partnerů.

Po nákaze virem HIV se u postiženého projeví příznaky podobné chřipce, doprovázené teplotami a zvětšením uzlin. Škodlivé účinky mikroorganismů se projeví až po selhání imunity. Mezi nákazou virem HIV a rozvojem onemocnění AIDS uplyne různě dlouhá doba. Dostupnou léčbou lze tuto dobu prodloužit o mnoho let. Léčba je tím účinnější, čím dříve se s ní začne.²⁶

Hepatitida – Žloutenka typu C

Jedná se o zánětlivé onemocnění jater vyskytující se u většiny narkomanů. Společné půjčování a užívání stejné jehly je ideální pro přenos nemoci. Infikovat se jí

²⁴ KREKULOVÁ, L. *Když už bereš*. 1.vyd. Praha: Triton, 1999. 20s. ISBN 80-7254-064-5.

²⁵ KALINA, K. *Drogy v ordinaci praktického lékaře*. 2.vyd. Praha: Institut Filia, 1999. 64s. ISBN 80-238-4088-6.

²⁶ KREKULOVÁ, L. *Když už bereš*. 1.vyd. Praha: Triton, 1999. 22s. ISBN 80-7254-064-5.

můžeme i u piersingu, nebo tetování, pokud není dodržena hygiena a sterilizace nástrojů. Dokonce se objevila v rozvojových zemích při transplantaci orgánů či výměny krve. U nás se od devadesátých let provádí ve zdravotnických Zařízeních před zákroky testy.

Toto onemocnění o sobě nedává dlouho znát. Mezi příznaky patří únava, zbarvení kůže do žluta, svědivost, nespavost, bolesti pod žebry, nechutenství. Naproti hepatidě typu A a B neexistuje proti typu C žádné očkování. Pokud onemocnělý člověk nedodrží správnou a doporučenou životosprávu, může onemocnění vést v lepším případě k transplantaci jater.

Dalšími chorobami pak mohou být v důsledku poškození mozkových tkání při užívání návykových látek – deprese a nemoci související s psychikou, deliria, oční komplikace apod.²⁷

4. 5 Pomoc osobě

Počet narkomanů se za posledních 20 let v Česku prakticky nezměnil. Zatímco koncem 80. let se odhadoval počet narkomanů na 25 až 30 tisíc, v současnosti je počet závislých zhruba 30 tisíc. Uvedl to vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti Viktor Mravčík.

Lidé, kteří se chtějí léčit, stárnou. Vyplývá to z registru žádostí o léčbu. Ten existuje od roku 1995 a od roku 2000 byla zavedena substituční léčba. S ní vzrostl počet zařízení zabývající se touto léčbou a i počet uživatelů substituce. Nyní je v Česku podle odhadů z asi 11 000 uživatelů opiátů přes 4 000 v substituci.

„V České republice stabilně roste počet vyměněných stříkaček. V posledních dvou letech bylo distribuováno 4,5 milionů stříkaček v rámci asi 100 výměnných programů. Těchto programů se účastní asi 70 procent všech injekčních uživatelů drog.“²⁸

Změnil se systém pro závislé, například v roce 1990, existovalo několik neziskových organizací, které poskytovali služby narkomanům. Řadily se sem AT poradny, ambulantní poradny, ale ty se rozpadly. Dnes evidujeme zhruba 15 terapeutických komunit a 18 programů následné péče, které po léčbě pomáhají hledat zaměstnání. Velkým přínosem pro naši společnost jsou K-Centra. Ta zajišťují a provozují programy primární prevence, terénní programy a kontaktní centra. Jejich

²⁷ Žloutenka typu C. [online]. 2010 [cit. 20. července 2010]. Dostupný na WWW: <http://www.vylecit.cz/1007/žloutenka-typu-c/>. 9. 7. 2010>.

²⁸ Informační servis prevence kriminality listopad, prosinec 2009. 43 s.

cílem je minimalizovat rizika a dopady užívání návykových látek a jejich užívání předcházet a posilovat hodnotu ne drogového způsobu života u klientů i ve společnosti obecně.

Pomoci však můžeme jen tomu, kdo o pomoc má zájem. Důležitou roli zde sehrává důvěra a motivace. Při léčbě se neumírá na abstinenční syndrom, ale je při něm silná úzkost. Základem v léčbě drogových závislostí je léčba ambulantní. Ta je častější než hospitalizace. První část je **odvykací**, druhá pak **terapeutická**.

Při odvykání je potřeba zvládnout abstinenční stavy po dobu nezbytně nutnou ve formě osvědčených analgetik, spasmolytic, hypnotik, nebo anxiolytik. Detoxikace organismu probíhá zhruba jeden týden. V léčbě je však třeba pokračovat, neboť většinou po měsíci se vše vrací do stejných kolejí. Pravá léčba je léčba ústavní, ale může probíhat i ambulantně.

Při terapii se využívá individuální nebo skupinové psychoterapie, sportovní zatížení, pracovního zapojení a i vzdělávání. Obdobnou léčbu praktikujeme u osob závislých na alkoholu s jinými.

Důležité je zvláště po léčbě zapojení se do společnosti. Ne však z té, z které vyšel, ale podat pomocnou ruku a začít nový život a jinak. Bohužel pravda je taková, že je zde malá pravděpodobnost, pokud pomocnou ruku nepodá rodina a nejbližší, že se vyléčená osoba vrhá do kruhu svých známých a nabízené droze opět neodolá. Je proto třeba být připraven na recidivu. Určitými mezníky jsou období 6 měsíců, 3 roky, 10 let. To však nevylučuje možnost vrátit se k droze dříve, či později.

4. 6 Substituční léčba

Existuje široká škála terapeutických možností, z nichž se jako nejúčinnější ukázala substituční léčba pro většinu uživatelů závislých na opiátech.

Jedná se o typ léčby, která používá látku která má podobné, nebo identické vlastnosti a účinky jaké má užívaná droga. Tato látka se nazývá agonista. *„Agonisté mohou nahradit zneužívanou drogu a vytvořit snadněji kontrolovanou formu závislosti. Užívání substitučních látek zmírňuje mnoho abstinenčních příznaků, které jedinci závislí na různých psychoaktivních látkách pociťují, a snižuje zdravotní a sociální rizika. Při správném dávkování také omezuje nutkavou potřebu užívat opiáty. Příkladem*

opiátového atomisty je metadon.“²⁹

5 Drogy a kriminalita

Užívání drog nemá jednu platnou příčinu pro všechny. Těch příčin je mnoho a projevy se také u lidí mění. Převažuje zvědavost, tajemno, nepoznané a hlavně to, že jsou drogy zakázané. Mnohdy je dítě vtlačeno do skupiny uživatelů ostatními ve snaze přizpůsobit se. Velmi častý je únik před realitou, problémy, nuda. Určitou roli v tomto začátku hrají i přehnané nároky rodičů, či kontroly, nebo naopak nezáměr a nedostatečná péče a pozornost k dětem. Najít hranici je velmi složité, obzvláště v pubertálním věku.

Varovnými znameními jsou změny nálad, reakce na určité situace, které jsou netypické. Dalším znakem je zhoršování známek ve škole, absence, změna přátel a výrazná změna v oblékání a stylu hudby.

Když se začnou ztrácet léky na tlumení bolesti, může jít o první zkoušku dostupnosti těchto léků. Mohou se ztrácet věci, peníze. Ti movitější to ani nemusí postřehnout. Také může naopak věci doma přibývat. Mohou pocházet z trestné činnosti. Mezi tu nejčastější patří v současné době vloupání do vozidel, drobné krádeže v obchodních domech, supermarketech. Výjimkou nejsou ani násilná jednání či loupežná přepadení. Jak se říká: „S jídlem roste chuť“ a pokud si někdo již vytvořil návyk na drogu, je pro ni schopen udělat cokoli.

„Situace je jasná s drogou se cítím normálně, bez drogy strašně. Člověk závislý na opiátech se ráno probouzí s nastupujícím abstinenčním syndromem a nutností sehnat další potřebnou dávku. Tomu je podřízen veškerý jeho režim. Celý den stráví s tím, že shání potřebné prostředky. Způsob shánění peněz závisí na schopnostech, naturelu a pohlaví jedince. U dívek se často vyskytuje prostituce.“³⁰

Domácí výroba drog se stále rozrůstá, přesto přes naše území narůstá i tranzit a překladiště drog Balkánskou cestou (zvláště heroin).

Je nutno počítat s vysokou latencí v oblasti kriminality v souvislosti se zneužíváním drog. Také pokud dojde k zadržení podezřelého po delším časovém odstupu, jen velmi těžko se prokazuje, zda v době spáchání trestného činu byl pod

²⁹ VESTER, A., BUNNING, E. *Informace pro tvůrce drogové politiky*. 1. vyd. Úřad vlády ČR: EuroMethwork, 2003. 14-15s. ISBN 80-86734-15-3.

³⁰ PRESL, J. *Drogová závislost, může být ohroženo i Vaše dítě?* 1. vyd. Maxdorf: Copyright, 1994. 79 s. ISBN 80-85800-25- x.

vlivem návykové látky.

V následující tabulce je znázorněna situace v oblasti výskytu nápadu trestné činnosti, týkající se návykových látek ve Středočeském kraji ve srovnání za rok 2009 a rozdílného nárůstu v roce 2010. V podstatě lze říci, že Příbram je hned po Kladně druhým městem, kde dochází k většímu výskytu drogové problematiky. Značí to nárůst oproti minulému roku o téměř polovinu případů. Rozšířeným artiklem jsou pěstírny konopí, či varny pervitinu. Také ve věznici Bytíz na Příbramsku policisté řeší výskyt návykových látek, ať již posílané v balíčcích pro odsouzené v podobě skrýší, jako jsou tuby od past, kosmetiky, v pantoflích, apod., tak i v samotném výskytu u odsouzeného.³¹

Oblast	§283(187)		§284(§187a)		§285	§286
	Počet	Rozdíl	Počet	Rozdíl	Počet	Počet
Krajské org. čl.	13	+3	0	0	0	0
Benešov	18	-6	2	0	0	0
Beroun	28	+13	0	-1	1	0
Kladno	48	+28	1	0	0	2
Kolín	21	-2	9	-13	3	0
Kutná Hora	14	+9	1	+1	0	0
Mělník	41	+8	0	-3	5	8
Mladá Boleslav	38	+5	0	-2	0	1
Nymburk	26	+23	12	+10	6	4
Příbram	44	+23	8	+6	0	3
Rakovník	22	+9	0	-1	3	0
Praha Venkov -Ji	15	0	1	- 2	1	1
Praha Venkov- Vy	30	+14	4	+3	0	6
Praha Venkov- Za	16	+6	3	0	2	0
Celkem	374	+133	41	-2	21	25

Tab. 1: Výskyt návykových látek ve Středočeském kraji za rok 2009 a rozdíl za rok 2010

Kazuistika

25. června se podařilo policistům z Příbrami odhalit pěstírnu konopí. Tři zadržení cizinci putovali do vazební věznice. Ti za pomoci techniky a příslušenství určených k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek na Příbrami IV ve třech místnostech pěstovali 576 kusů rostlin v různých stádiích růstu, morfologicky odpovídajícím rostlinám konopí, Cannabis obsahující tetrahydrokanabinoly. Tyto rostliny pěstovali v úmyslu jejich následného zpracování a do stavu způsobilého ke spotřebě,

³¹ Vlastní interní zdroj

kteří chtěli prodávat. Za tento čin jim hrozilo až pět let ve vězení.

5.1 Postup policie při zadržení osoby užívající drogy

Policista je zpravidla první, kdo při realizaci dodržování právních norem přijde do přímého kontaktu s osobou, která je pod vlivem návykové látky. Na jeho jednání jsou kladeny vysoké nároky. Pokud by se nechoval vhodně, mohlo by to u takové osoby, která je ovlivněna drogou vyvolat zvýšenou agresivitu a konfliktní situace, nebo sebe poškozování. Hodně záleží i na úrovni znalostí základů psychologie a psychiatrie. Můžeme odhadnout čas a místo, kde se osoby pod vlivem návykových látek soustřeďují. Jedná se o noční dobu, kde se schází v opuštěných prostorách, bytech a kde si aplikují tvrdší drogy (heroin, pervitin). Patří sem ale také diskotéky, párty, kde je nejčastější drogou marihuana, anebo extáze. Policista vychází s výrazu obličeje (pot, bledost), výrazu očí (rozšířené zornice), řeč je nesouvislá, výrazně gestikuluje, při chůzi se potácí. Na první pohled se zdá, že je osoba pod vlivem alkoholu, ale v dechu nejsou alkoholové extrakty přítomny.

Postup zadržení osoby podezřelé je uveden v zákoně č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů v § 76. Tyto zásady lze uplatnit i při zadržení osob, které jsou pod vlivem návykové látky. Reakce osob při jednání s policistou jsou odlišné. Může dojít k pokusům o zničení důkazů, které má osoba u sebe, nebo varování spolupachatelů atd. Musíme počítat i s prohlídkou zadrženého a to i ve zdravotnickém zařízení, které je spojeno s odběrem krve a moči ke stanovení množství ovlivnění návykovou látkou a zjištění druhu látky. Dle závažnosti případu, lze požadovat následně znalecké posudky příbráním znalce z oboru toxikologie apod. Lékař odborně popíše změny na těle, které souvisejí s požíváním návykových látek (počty vpichů, jizvy apod.).

Zajištění podle § 26 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky lze provést v taxativně stanovených případech.

Při kontaktu s toxikomanem po celou dobu musí být policista ostražitý, situaci nepodceňuje. Musí jednat uvážlivě a být schopen odhadnout situaci. Toxikoman musí být neustále pod dohledem až do jeho propuštění, nebo umístění do věznice, apod. Při provádění úkonů, by neměl být sám, ale měl by být u něj ještě další policista.

Před umístěním do cely předběžného zadržení je nutností u osoby provést

důkladnou osobní prohlídku, kterou provede osoba (policista) stejného pohlaví, včetně prohlídky veškerých oděvních svršků a věcí, které má toxikoman u sebe. Velmi častým jevem je, že toxikomani mají drogy, žiletky, léky uschovány v tělních dutinách. Pak by mohlo dojít k pokusu o sebevraždu, nebo intoxikaci přímo v cele. Tomuto jevu věnujeme zvýšenou pozornost. Můžeme se také setkat s chemikáliemi, kyselinami, s toxickými a vznětlivými látkami. Vše se vhodně zajistí. Je-li zadržovaných osob vícero, pak jim zabráníme vzájemnému kontaktu separací.

Dalším zdrojem k zajištění důkazů bývá domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor a pozemků. Podmínky, za kterých lze prohlídky provést, jsou uvedeny v § 82 – 85c trestního řádu. Nesmíme opomenout ani postupy dle § 78a § 79 (vydání a odnětí věci).

Tyto úkony může provést pouze orgán činný v trestním řízení. Tyto úkony lze před zahájením trestního stíhání provést pouze výjimečně a na základě pevně stanovených podmínek pro jejich provedení, pokud je dostatečně odůvodněn závěr, že trestný čin spáchala konkrétní osoba, sdělí se osobě obvinění v dané věci a bude následovat zahájení trestního stíhání podle § 160 trestního řádu.

Mimořádnou pozornost věnujeme ohledání místa činu (např. místo, kde dochází k výrobě drog). Důležitá je dokumentace, kdy kromě podrobného popisu se využívá fotodokumentace, videozáznamu. Zajišťují se veškeré stopy detailně popsané. Kromě místností v domě, či bytě se věnuje pozornost také sklepům, skleníkům, garážím, dopravním prostředkům.

Výslech toxikomana musí být podrobný, k dané okolnosti. K výsledku je možno přibrat odborníka z oboru chemik-toxikolog, pokud policista nemá potřebné teoretické znalosti.

5. 2 Právní regulace drog (trestné činy a přestupky)

Dnem 1. ledna 2010 nabyl účinnosti zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č.360/2009 Sb., a navazující předpisy, který nově upravil i problematiku nedovoleného nakládání s omamnými a psychotropními látkami (drogami) – jejich výrobu, přechovávání (držení), pěstování rostlin atd. Na úpravu obsaženou v trestním zákoníku navazují změny v zákoně o přestupcích a dvě nově přijatá nařízení vlády,

kteřá zázavzým způsobeu stanoví jednotlivá množstvÍ. Nejedná se o legalizaci!³²

Paragrafy zaměřené na návykové látky jsou obsažené v trestním zákonÍku v § 283- 288. (PřÍloha č. I)

Ustanovení uvedená v § 283-288 nového trestního zákonÍku nahradila dřÍve platná ustanovení uvedená v § 187- 188a zákona č.140/1961Sb., trestní zákon (platném do 31. 12. 2009), paragrafy 285a 288 jsou zcela nové. Posuzování trestní odpovědnosti se od 1. ledna 2010 od dosavadní situace významně liší. Podle do roku 2009 platného trestního zákona (TZ) byl trestným čínem pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky byly uvedeny v TZ, přÍčemž čin, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost byl nepatrný, nebyl trestným čínem, i když jinak vykazoval znaky trestného čínu (§ 3 odst.1 a 2 TZ). Toto materiální (či formálně materiální) pojetí trestného čínu je v novém trestním zákonÍku nahrazeno pojetím formálním: Podle nového trestního zákonÍku je trestným čínem protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně, a to bez ohledu na společenskou nebezpečnost.(škodlivost atp.) daného čínu (§ 13 odst. 1 trestního zákonÍku).

Za této situace bude tedy např. trestným čínem přechovávání OPL a jedu dle § 284 trestního zákonÍku každé jednání trestně odpovědného pachatele, který bude neoprávněně pro vlastní potřebu přechovávat některou z vymezeného okruhu látek (dle zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách ve znění pozdějších změn), a to nejméně v množství stanoveném v nařÍzení vlády. Absolutní trestní odpovědnost vyplývající z formálního pojetí trestného čínu je potenciálně prolomena tzv. materiálním korektivem podle § 12 odst. 2, pro oblast drogové kriminality si lze využití ustanovení § 12 odst. 2 představit (při splnění dalších podmínek) v případech např. pěstování a následného zpracování konopí výlučně pro účely alternativní léčby.

Ustanovení § 283 trestního zákonÍku – Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy do značné míry přebírá obsah dosavadní skutkové podstaty dle ustanovení § 187 TZ. Upravuje tak různé způsoby nedovoleného nakládání s OPL (např. výrobu, prodej, přechovávání OPL pro jiného atd.). K významnému zpřÍsnění dochází zejména ve vztahu k pachatelům, kteří se tohoto trestného čínu dopustí opakovaně (byli za toto jednání postiženi v posledních třech letech). Takovému pachateli bude hrozit trest odnětí svobody v trvání 1 až 5 let).

Významnou změnu přÍnází ustanovení § 284 – Přechovávání omamné a

³² Nedovolené nakládání s drogami. [online]. 2010 [cit. 5. srpna 2010]. Dostupný na WWW: <http://www.drogy-info.cz/index.php/layout/set/print/info/press_centrum/nedovolené_nak.5.8. 2010>.

psychotropní látky a jedu, které realizuje požadavek praxe odlišit přechovávání jednotlivých typů nelegálních OPL s přihlédnutím k jejich zdravotním a společenským rizikům. Relativně nižší trestní sazbou tak budou ohroženi uživatelé OPL, kteří přechovávají pro vlastní potřebu v množství větším než malém konopné drogy. Zde hrozí dle ustanovení § 284, odst. 1 trestního zákoníku pachatelé trest odnětí svobody až na 1 rok, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Pachatelům, kteří pro vlastní potřebu v množství větším než malém budou přechovávat jakoukoliv jinou OPL než konopné drogy, bude hrozit dle ustanovení § 284, odst. 2 trest odnětí svobody až na 2 roky, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Ustanovení § 284, odst. 3a 4 trestního zákoníku dopadána přechovávání OPL ve větším, resp. značném rozsahu, a to již bez ohledu na typ OPL.

Ustanovení § 285 – Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku znamená v novém trestním zákoníku oproti dosavadní úpravě zásadní změnu. Pěstování pro vlastní potřebu je tzv. privilegovanou (v tomto případě mírněji trestnou) skutkovou podstatou ve vztahu k ustanovení § 283 trestního zákoníku, které postihuje mj. výrobu OPL. Ustanovení § 285 přitom rozlišuje mezi pěstováním konopí a pěstováním hub nebo jiných rostlin obsahujících OPL. Pěstování malého množství konopí, hub nebo jiných rostlin pro vlastní potřebu nebude podléhat trestněprávní regulaci a bude postihováno podle zákona o přestupcích. Pěstování konopí v množství větším než malém bude postihováno dle ustanovení § 285, odst. 1 trestem odnětí svobody až na 6 měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Pěstování hub nebo jiných rostlin pro vlastní potřebu v množství větším než malém bude podléhat trestu odnětí svobody až na jeden rok, peněžitému trestu nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Pěstování ve větším rozsahu nebo značném rozsahu již obdobně, jako je to u držení OPL pro vlastní potřebu, nerozlišuje mezi konopím, houbami a jinou rostlinou stanoví trest odnětí svobody v délce až do 3 let nebo peněžitý trest u pěstování ve větším rozsahu a trest odnětí svobody 6 měsíců až 5 let u pěstování ve značném rozsahu. Zavedením této nové skutkové podstaty pěstování rostlin obsahujících OPL by měly být odstraněny nejasnosti ohledně postihu samotného pěstování těchto rostlin, které mohlo být podle § 187 dosavadního TZ stíháno jako nedovolená výroba OPL. Sušení a další příprava ale zůstává trestným činem podle § 283 trestního zákoníku.

Pozn.: Zákonem je dovoleno pěstovat rostliny konopí, označované jako“ technické“, které obsahuje méně než 0,3% delta 9-THC. V případě, že je tato rostlina

pěstována na celkové ploše větší než 100 m² (tato rozloha platí i pro součet většího množství menších osetých ploch), má podle § 29 Sb. (Ohlašovací povinnost osob pěstujících mák setý nebo konopí) Zákona o návykových látkách (zákon č.167/1998 Sb.) pěstitel ohlašovací povinnost vůči místně příslušnému celnímu orgánu. Stejná ohlašovací povinnost platí pro osoby pěstující mák setý.³³

V ustanovení § 286 – Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu, které nahrazuje ustanovení §188 TZ, je důležitou změnou zejména rozšíření trestní sazby u prvního odstavce z původního trestu odnětí svobody v trvání 1-5 let na trest odnětí svobody v trvání až pět let. Dochází tedy ke snížení spodní hranice trestní sazby.

Ustanovení § 287 – Šíření toxikomanie, nahrazující stávající ustanovení § 188a TZ, upřesňuje okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, a to ohledně pachatele – člena organizované skupiny.

Ustanovení § 288 obsahuje **nový trestný čin neoprávněného nakládání s látkami s anabolickými nebo hormonálními účinky a neoprávněného používání metod s dopingovými účinky,** jehož základní trestní sazba začíná na odnětí svobody až na jeden rok a končí v kvalifikované skutkové podstatě na trestu odnětí svobody na pět let až dvanáct let.

V § 289 – Společné ustanovení je mimo jiné dáno zákonné zmocnění stanovit nařízení vlády, jaké je množství větší než malé u OPL pro potřeby ustanovení § 283, 284a, 285 trestního zákoníku, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou a psychotropní látku podle § 285 a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu § 285. Toto zmocňující ustanovení bylo do trestního zákoníku zařazeno zejména s ohledem na obtíže aplikační praxe-rozdílný výklad pojmu množství větší než dle předchozí úpravy na úrovni policie, státních zastupitelství, soudů.³⁴

Nařízení vlády

Nařízení vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní

³³ Nedovolené nakládání s drogami. [online]. 2010 [cit. 5. srpna 2010]. Dostupný na WWW: <http://www.droginfo.cz/index.php/layout/set/print/info/press_centrum/nedovolené_nak.5.8. 2010>.

³⁴ Nařízení vlády č.455/2009 Sb. [online]. 2010 [cit. 5. srpna 2010]. Dostupný na WWW: <http://www.drogy-info.cz/index.php/layout/set/print/info/press_centrum/nedovolené_nak.5.8. 2010>.

látku a jaké je jejich množství větší, než malé ve smyslu ve smyslu trestního zákoníku bylo by publikováno ve sbírce zákonů pod č. **455/2009 Sb.** (Příloha č. II)

Nařízení vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, bylo publikováno ve Sbírce zákonů pod č. **467/2009 Sb.**

Ze společné tiskové zprávy Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti, Centra adiktologie psychiatrické kliniky 1.LF a VFN UK v Praze a Národní protidrogové centrály z 15. prosince 2009 vyplynulo společné stanovisko pro potřeby médií i široké veřejnosti s cílem předejít mylným interpretacím nově definovaného právního rámce, zejména těm o „legálních“ či „povolených“ nebo „beztrestných“ množství drog:

- Neoprávněné přechovávání drog pro vlastní potřebu je nezákonné a postižitelné vždy: v malém množství podle zákona o přestupcích; v množství větším než malém podle trestního zákoníku. Subjekty, které jsou oprávněny drogy přechovávat, definuje zákon (patří sem např. zdravotnická zařízení, lékárny, laboratoře apod.). Pokud tedy drogy přechovává uživatel drog nebo závislý, jedná se vždy o protiprávní jednání.
- Za neoprávněné přechovávání malého množství jakékoliv drogy pro vlastní potřebu může být v přestupkovém řízení uložena pokuta až do výše 15 000 Kč.
- Za neoprávněné přechovávání konopných drog pro vlastní potřebu v množství větším než malém může být uložen trest odnětí svobody až na jeden rok, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- Za neoprávněné přechovávání jiné omamné nebo psychotropní látky než konopné v množství větším než malém hrozí trest odnětí svobody až na dvě léta, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- Neoprávněné pěstování rostlin nebo hub obsahujících drogy pro vlastní potřebu je nezákonné a postižitelné vždy. V malém množství podle zákona o přestupcích; v množství větším než malém podle trestního zákoníku.

- Za neoprávněné pěstování rostlin nebo hub obsahujících drogy pro vlastní potřebu v malém množství může být v přestupkovém řízení uložena pokuta až do výše 15 000 Kč.
- Za neoprávněné pěstování rostliny konopí pro vlastní potřebu v množství větším než malém může být uložen trest odnětí svobody až na šest měsíců, peněžitý trest nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- Za neoprávněné pěstování houby nebo jiné rostliny než konopí pro vlastní potřebu v množství větším než malém hrozí trest odnětí svobody delší, a to až na jeden rok, peněžitý trest nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- Dělení drog na konopné drogy a jiné drogy, eventuálně rostliny konopí a jiné rostliny a houby obsahující drogy, zákon používá pouze v případě přechovávání a pěstování pro vlastní potřebu v množství větším než malém. Jakékoliv další způsoby nedovoleného nakládání (např. prodej, dovoz, vývoz) jsou trestány stejně bez ohledu na typ drogy.
- Co se považuje za „množství větší než malé“ stanovila vláda svým nařízením. Co se považuje za rostliny nebo houby obsahující drogy v souvislosti s pěstováním pro vlastní potřebu stanovila taktéž vláda nařízením. Vládní nařízení jsou stejně jako trestní zákoník závazná pro každého bez výjimky, tedy i pro orgány činné v trestním řízení, včetně soudů.³⁵

Přestupkový zákon

Přechovávání OPL v malém množství nebo pěstování rostlin nebo hub obsahujících omamnou nebo psychotropní látku je považováno za přestupek podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění účinném od 1. 1. 2010.

Dle ustanovení § 30 odst. 1, písm. j, zákona o přestupcích se přestupku dopouští ten, kdo neoprávněně přechovává v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku. Přechovávání takové látky v množství větším než malé je již kvalifikováno jako trestný čin dle ustanovení § 284 trestního zákoníku.

Dle ustanovení § 30, odst. 1 písm. k) zákona o přestupcích se přestupku dopouští také ten, kdo neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostlinu nebo

³⁵ Nařízení vlády č. 455/2009 Sb. [online]. 2010 [cit. 5. srpna 2010]. Dostupný na WWW: http://www.drogyinfo.cz/index.php/layout/set/print/info/press_centrum/nedovolené_nak.5.8.2010.

houbu obsahující omamnou nebo psychotropní látku. Pěstování takových rostlin nebo hub v množství větším než malém bude kvalifikováno jako výše popsany trestný čin dle ustanovení § 285 trestního zákona.

Za oba uvedené přestupky hrozí pachateli přestupku pokuta až do 15 000 Kč, lze mu však uložit i sankci napomenutí a propadnutí věci (tedy i omamné a psychotropní látky - drogy).³⁶

6 Alkohol a kriminalita

**„Komu zbude „Ach“ a komu „Běda“? Komu sváry? Komu plané řeči?
Komu zbytečné modřiny? Komu zkalený zrak? Těm, co se zdržují u vína, kdo
chodí okoušet kořeněný nápoj.**

**Nehleď na víno, jak se rdí, jak jiskří v poháru. Vklouzne hladce a nakonec
uštke jak had a štípne jako zmije.**

**Tvé oči budou hledět na nepřístojnosti, z tvého srdce budou vycházet
proradné řeči. Bude ti, jako bys ležel v srdci moře, jako bys ležel s rozbitou hlavou.**

**„Zbili mě a nic mě nebolí, ztloukli mě a nevím o tom. Až procitnu,
vyhledám to zas a zase.“ (Příslaví Šalamounova 23,29-35 – Český ekumenický
překlad)**

„Alkohol vzbuzuje odedávna obdiv i odpor. Na jedné straně je přibližován jako elixír života, zdroj inspirace a regenerátor původní animální vitality potlačené reglementacemi civilizace. Na druhé straně je zobrazován jako metla lidstva, zhouba ohrožující duševní i tělesné zdraví jedince i společnosti.“³⁷

Alkoholismus se od poloviny našeho století ocitl v nových psychologicko-sociálních a psychopatologických souvislostech. Je považován za jednu z toxikománií,

Alkohol je lihovina, víno, pivo a jiný nápoj, pokud obsahuje více než 0,5 objemového procenta alkoholu. Patří do skupiny tzv. legálních drog. U nás, ale i v Evropě, či severoamerickém kontinentu je pití alkoholu poměrně tolerováno. Pije se na oslavách, recepcích, společenských akcích. Jedná se však o návykovou látku, která způsobuje poruchy krevního oběhu, vážná, chronická onemocnění jater, ledvin apod. Spotřeba alkoholických nápojů každým rokem roste. Mezi země s největší spotřebou

³⁶ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

³⁷ SOURNIA, CH. J. *Dějiny pijáctví*. Přel. Kavanová, G. 1.vyd. Praha: Garamond, 1999. 7 s. ISBN 80-86379-01-9.

alkoholu na obyvatele patří i Česká republika a Dánsko. Alkohol je jedna z hlavních příčin rozvodovosti.

Skupiny, do kterých se začleňují osoby požívající alkohol

(Základy kriminologie Roman Svatoš)

- ◆ alfa - nevede k progresi, může přivodit společenské problémy
- ◆ beta – projevují se somatická poškození, ale nejde o závislost
- ◆ gama - skládá se ze tří fází
 - počáteční – jedinec zjistí, že mu pití přináší úlevu a začíná pít systematicky
 - varovná – jedinec pozoruje, že se bez alkoholu nemůže obejít
 - rozhodná – jedinec ztrácí kontrolu a je alkoholem ovládnut³⁸

Podle toho kolik člověk vypije, a u každého je to věc individuální, projeví se to i na jeho chování, pocitech. U hladiny alkoholu 0,4 promile se jedná o uvolnění a vyšší riziko úrazu. U hladiny 0,6 promile se projevuje veselost a ovlivňuje schopnost rozhodování. U 0,8 promile zhoršené sebeovládání, spokojenost. 1,2 promile se mohou vyznačovat mnohomluvností anebo podrážděností s nevypočitatelnými reakcemi. Při 1,5 promile už následuje otupělost, zmatenost i zvýšená agresivita. Dvě promile už značí tupou opilost a poruchy rovnováhy, vidění a paměti. U 3 promile je možné bezvědomí a u 4 promile riziko smrtelné otravy. Každý jedinec je jiný a účinky alkoholu se mohou odlišovat. Záleží také na tom, co člověk jedl před konzumací, na stavbě jeho těla, pohlaví apod.

Nejnovější a dosud nepublikovaná studie z České republiky (Sovinová a Csémy, 2010) prováděná v neklinické (tj. normální) populaci dospěla k následujícím závěrům:

- ◆ Mezi muži pije alkoholické nápoje rizikově a škodlivě 29,2 % a dalších 3,8 % mužů má s alkoholem vážný problém vyžadující odbornou pomoc.
- ◆ U žen se jedná o 9,3 % rizikově a problémově pijících a 0,3 % žen s vážným problémem.

Uvedená čísla souvisejí s nízkým zdaněním alkoholu, takže pivo je často levnější než běžné nealkoholické nápoje. Zhruba polovina 100 % alkoholu se v České republice vypije ve formě piva.³⁹

Praktické důsledky

Vysoký podíl problémově pijících osob zhoršuje konkurenceschopnost zdejší

³⁸ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice 2009. 89 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

³⁹ Informační servis prevence kriminality. CSÉMY, L. NEŠPOR, K. Leden, 2010. 43 s.

pracovní síly a navíc představuje vážné riziko v pracovních prostředích i v dopravě. Předpisy týkající se omezení alkoholu při řízení i při dalších nebezpečných situacích, by se měly přísně prosazovat. Moderní vyšetřovací metody umožňují velmi přesné stanovení hladin alkoholu v krvi.

Rizika i jen nízkých dávek alkoholu při řízení motorového vozidla

◆ V porovnání s vyššími dávkami je zde malé, ale prokazatelné zhoršení schopnosti řídit (např. větší sklon riskovat).

Interakce malých dávek s léky nebo drogami (např. marihuana) mívá nečekaně velký a dramatický průběh.

U závislých vyvolávají i malá množství alkoholu bažení (craving) a nekontrolovatelné pití.

- ◆ V době řízení před dopravní nehodou bývá hladina alkoholu většinou vyšší než, při odběru, jedná-li se o „zbytkový alkohol“, vliv alkoholu a kocoviny se sčítají
- ◆ Dehydratace, k níž při dlouhých cestách autem někdy dochází, zvyšuje účinek i malých dávek alkoholu.
- ◆ Snížení povolených hladin alkoholu nebo naprostý zákaz alkoholu před jízdou vedlo v řadě zemí k poklesu počtu dopravních nehod, zejména smrtelných.⁴⁰

Odolnost organismu prudce klesá, jakmile dojde k poškození jater a sním spojených dalších poruch důležitých funkcí. Vznikem návyku, je paradoxně ohrožen nejvíce ten, kdo alkohol dobře snáší.

Neúměrné požívání alkoholických nápojů může mít vazbu na poruchy chování v dětském věku, zvláště těch, kteří v pubertě vyvolali pozornost represivních složek. Ze studií vyplývá, že se jedná o osoby mající jen základní vzdělání (dělníci na stavbách) a ti, kteří v dětství prošli výchovným ústavem a jako ještě nezletilí začali s pravidelnou konzumací alkoholu.

*„Po dlouholeté konzumaci alkoholických nápojů, zejména koncentrovaných, vznikají **alkoholické psychosy**. Nejčastěji se vyskytuje delirium tremens, Korsakovova psychosa, alkoholická halucinace, akutní alkoholická halucinatorní psychosa a alkoholická paranoidní psychosa. Spouštěcím mechanismem takové psychosy může být i docela obyčejná chřipka, která způsobí oslabení organismu.“⁴¹*

Delirium tremens se projevuje z alkoholických psychos nejčastěji a obvykle

⁴⁰ Informační servis prevence kriminality. CSÉMY, L., NEŠPOR, K. Leden, 2010. 43 s.

⁴¹ MARHOUNOVÁ, J., NEŠPOR, K. *Alkoholici, fetišti a gambleři*. 1. vyd. Praha: Empatie, 1995. 69 s. ISBN 80-901618-9-8.

v noci. Základními příznaky jsou třes a oblužené vědomí. Nemocný se bojí, má halucinace vidí hmyz a malá zvířata, která po něm lezou a nemocný je odhání.

Korsakova psychosa – nemocný není schopen si zapamatovat, co před chvílí vnímal. Proto si vymýšlí a sám tomu i věří.

Alkoholickou halucinaci provází zrakové a sluchové halucinace zvláště v noci. Když příznaky odezní, je schopen si nemocný pamatovat tyto stavy.

Akutní alkoholickou halucinatorní psychosa je charakteristická výskytem smyšlených dvou osob a jeho jako třetí osoby. Většinou se jedná o sluchové vjemy a tato psychosa je podobná deliriu tremens.

Alkoholická paranoidní psychosa se vyznačuje žárlivými bludy a pronásledováním. Postihuje paranoidní psychopatické osobnosti.⁴²

Existují důkazy o důsledcích pití alkoholu a jiných drog na mozek dospívajících. I jen mírné poškození paměti a schopnosti učení alkoholem anebo drogami vede k horším studijním a později pracovním výsledkům. Zhoršená paměť a schopnost se učit není jediným rizikem alkoholu v dospívání. K dalším patří úrazy, dopravní nehody, otravy, sebevraždy, sexuální násilí, nebezpečný sex, trestná činnost zejména násilného rázu, rychlý rozvoj závislosti alkoholu a drogách či přechod od alkoholu k jiným drogám. Například údaje z české populace patnáctiletých ukázaly, že ti, kdo uvedli opilost 2x nebo častěji v životě, utrpěli v posledních 12 měsících více než 2x častěji úraz, který si vyžádal lékařské ošetření.

„Závislost na alkoholu má až 700 tisíc Čechů. „Dříve jsme měli zhruba 300 tisíc lidí závislých na alkoholu. Dnes je jich 600 až 700 tisíc. Přitom mužů je dvakrát víc než žen, ale ženy je rychle dohánějí“ řekl právu Petr Popov, primář oddělení pro léčbu závislostí Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. “⁴³

Naproti tomu počet závislých na nelegálních drogách je už nejméně sedm let stejný – jde o zhruba 30 tisíc lidí.

Primář Popov soudí, že zatímco pro uživatele drog se po roce 1989 začala budovat oddělení pro léčbu závislostí, pro lidi závislé na alkoholu se naopak tato pracoviště rušila. Přitom pokud se člověk závislý na alkoholu začne léčit včas, jeho léčba je mnohem lacinější než v okamžiku, kdy již alkoholu zcela propadl a má i další zdravotní problémy.

⁴² MARHOUNOVÁ, J., NEŠPOR, K. *Alkoholici, fetišáci a gambleři*. 1. vyd. Praha: Empatie, 1995. 69-70 s. ISBN 80-901618-9-8.

⁴³ PERGL, V. Závislost na alkoholu. [online]. 2010 [cit. 10. březen 2010]. Dostupný na WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/194286-zavislost-na-alkoholu-ma-az-700-tisic-cechu.ht.10.3.2010>>.

Léčba vyjde na 40 tisíc korun a pacient platí pouze hospitalizační poplatek 60 korun za den. Vše ostatní platí zdravotní pojišťovna. Věk pacientů se pohybuje kolem 35 – 40 lety, ale mnohdy je i nižší. Výjimkou nejsou už ani devatenáctiletí lidé.

Oddělení U Apolináře poskytuje i tzv. detoxikaci, tedy léčbu odvykacího stavu. Podle primáře Popova ji řádně ukončí 71 procent lidí, kteří se dobrovolně přihlásí.

Je známo, že konzumace alkoholu a problémy s ní spojené jsou trvalé. I když jistě existují významné rozdíly ve způsobu a okolnostech konzumace, všeobecně platí, že ti, kdo pijí více, mají větší pravděpodobnost dospět k problémům s alkoholem. V dětství prochází jedinec jednou z neaktivnějších fází učení ve svém životě. Proto nepřekvapí, že postoje rodičů a jejich názor na alkohol a zejména jejich osobní návyky v pití alkoholu mají výrazný vliv na potomky. Je proto třeba, aby se edukace prvořadně zaměřila na rodinu. Právě rodina je prostředím, kde se jedinec poprvé setká se škodlivým nebo nadměrným pitím a problémy s ním spojenými.⁴⁴ Důležité je proto předávání informací o rozumném pití a způsobu, jak se vypořádat problémy, které se na alkohol váží. Právě v dospívání si mladí vytváří vlastní vztah k alkoholu. Nezřídka jsou ovlivňovány reklamou na daný alkoholický nápoj.

Kriminalita pod vlivem alkoholu

Ve většině případů se lidé pod vlivem alkoholu dopouštějí násilného jednání, ale také bývají častěji i oběťmi násilí. Někteří pijí alkohol proto, aby si dodali odvalu k takovému činu. Každý třetí trestný čin je spáchán pod vlivem alkoholu. U trestných činů rvačky, je velmi častý jev, že před incidentem pachatel požil alkoholické nápoje. Stejně tak u ublížení na zdraví a rovněž u vražd bylo před činem zaznamenáno požití alkoholu. Dalšími trestnými činy jsou loupeže a s nimi právě spojené ublížení na zdraví. Samozřejmostí je trestný čin opilství, kde alkoholová hladina je stoprocentní a s ním související výtržnictví. Také mnoho řidičů usedne za volant, právě co požili alkoholické nápoje. To má za následek zvýšení podílu nehod se smrtelnými následky. Velmi vysoké procento alkoholu se objevuje u pachatelů znásilnění, kdy se požitím alkoholu zvyšuje libido a násilník si dodává kuráž k takovému činu.

Majetkovou trestnou činnost alkohol až tak moc neovlivňuje, protože většinou je nutné, aby si pachatel ponechal určitou zručnost k jejímu spáchání.

Alkohol nemusí však jedinec pouze požít před trestnou činností. Častým jevem

⁴⁴ RITSON, B. *Komunitní přístupy k řešení problému a alkoholem*. 1. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav, 2002 41-43 s. ISBN 80-7071-203-1.

bývají nelegální palírny – kde se alkohol vyrábí bez povolení, anebo jsou kontroly policie zaměřené na podávání alkoholu mládeži a řidičům.

Zázračný lék proti závislosti neexistuje. Mnohdy i u bezproblémového dítěte může nastat zlom. **Příklad z praxe MUDr. Karla Nešpora:**

„Ondřej pocházel z úplně rodiny a v jeho blízkém příbuzenstvu se návykové nemoci nevyskytovaly. Duševně byl v podstatě zdravý a dokázal se celkem dobře vyrovnat s problémy a neúspěchy. Po dobu asi tří let se intenzivně věnoval vrcholovému sportu, pak ale utrpěl vážný úraz, který překazil jeho plány i plány jeho rodičů v této oblasti. Najednou měl spousty volného času a rodiče, kteří si zvykli, že je už tolik nepotřebuje, mu nevěnovali potřebnou pozornost. V tomto období se sblížil s partou dospívajících ze sousedství, z nichž řada z nich experimentovala s drogami. Ondřej se partě přizpůsobil, život mu začal připadat zajímavější a on začal partu vyhledávat častěji. Je zřejmé, že to, zda se u Ondřeje závislost vytvoří, nebo ne, nemá jedinou příčinu, ale je dáno mnoha úrovněnou interakcí rizikových činitelů.“⁴⁵

Alkohol a domácí násilí

Výzkumy prováděné v České republice ukazují, že k většině případů domácího násilí dochází za situace, kdy je nejméně jeden z aktérů pod vlivem alkoholu.

„Od roku 2007 existuje možnost, aby policista na dobu deseti dnů vykázal útočníka ze společných prostor. Oběť se může také obrátit na soud. Ten může vydat předběžné opatření, kterým uloží útočnickovi, aby dočasně opustil společně obývaný prostor a jeho okolí a nadále do něj nevstupoval a aby se zdržel setkávání s obětí. Předběžné opatření je účinné jeden měsíc a dá se prodloužit. (zákon č.135/2006 Sb. o ochraně proti domácímu násilí.“⁴⁶

K ochraně oběti domácího násilí lze použít i příslušné paragrafy trestního zákoníku.

Vůči lidem, kteří problémově pijí, nemá smysl uplatňovat fyzické násilí. To by jen zhoršilo vztahy v rodině a je mnohem lepší trvat na tom, aby se člen rodiny, který má problémy s alkoholem léčil.

6.1 Postup policie v dopravě při zjištění alkoholu

Předpisy platné České republice zakazují řidiči motorového vozidla pít před

⁴⁵ NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. 3. vyd. Praha: Portál, 2000, 2003, 2007 -5-17. 49 s. ISBN 978-80-7367-267-6.

⁴⁶ Informační servis prevence kriminality, Duben. 2009. 15 s.

jízdou a během jízdy alkoholické nápoje. Na rozdíl od většiny evropských a mimoevropských států, kde je povolena hranice 0,5 až 0,8 promile alkoholu v krvi, platí v České republice absolutní zákaz.⁴⁷

Dokud se všechen alkohol v organismu nevyloučí z krve, neměl by řidič za volant usednout. Dnes již jsou mnohé příručky, s hodnotami, za jakou dobu se u žen a mužů odbourává hladina alkoholu v krvi. Dokonce i jako preventivně informační skupina rozdáváme na různých akcích takovéto kartičky. Odbourávání probíhá však u každého jedince jinak. Jak již bylo psáno, záleží na množství požití látky, věku, pohlaví, toleranci vůči alkoholu, stavbě těla. Dokonce se dají pořídít testery k ověření hladiny alkoholu v krvi.

Zákon č. 379/2005 Sb. o. opatření k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, stanoví postup vyšetření přítomnosti alkoholu nebo jiné návykové látky.

§ 16

Vyšetření přítomnosti alkoholu nebo jiné návykové látky

(1) Osoba, která vykonává činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo dalších osob nebo poškodit majetek, nesmí požívat alkoholické nápoje nebo užívat jiné návykové látky při výkonu této činnosti nebo před jejím vykonáváním.

(2) Orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícímu obsah alkoholu je povinna se podrobit osoba, u níž se lze důvodně domnívat, že vykonává činnosti podle odstavce 1 pod vlivem alkoholu, a dále osoba, u které je důvodné podezření, že přivodila jinému újmu na zdraví v souvislosti s požitím alkoholického nápoje. Spočívá-li orientační vyšetření zjišťující obsah alkoholu v dechové zkoušce provedené analyzátozem alkoholu v dechu splňujícím podmínky stanovené zvláštním právním předpisem 9a), odborné lékařské, vyšetření se neprovede. V případě, že osoba tento způsob orientačního vyšetření odmítne, provede se odborné lékařské vyšetření.

(3) Orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícímu obsah jiné návykové látky než alkoholu je povinna se podrobit osoba, u níž se lze

⁴⁷ ŠTABLOVÁ, R. *Návykové látky a kriminalita*. 1. vyd. Praha: Praha 1995. 274 s. ISBN 80-901923-1-9.

důvodně domnívat, že vykonává činnosti podle odstavce 1 pod vlivem jiné návykové látky, a dále osoba, u které je důvodné podezření, že přivodila jinému újmu na zdraví v souvislosti s užitím jiné návykové látky.

(4) Vyzvat osobu podle odstavců 1 až 3 ke splnění povinnosti podrobit se vyšetření podle odstavce 2 a 3 je oprávněn příslušník Policie České republiky, příslušník Vojenské policie, příslušník Vězeňské služby České republiky, zaměstnavatel, její ošetřující lékař, strážník obecní policie nebo osoby pověřené kontrolou osob, které vykonávají činnost, při níž by mohly ohrozit život nebo zdraví svoje anebo dalších osob nebo poškodit majetek.

(5) Orientační vyšetření provádí útvar Policie České republiky, útvar Vojenské policie, Vězeňská služba České republiky, osoba pověřená kontrolou osob, které vykonávají činnost, při níž by mohly ohrozit život anebo zdraví svoje nebo dalších osob nebo poškodit majetek, zaměstnavatel, ošetřující lékař nebo obecní policie. Odborné lékařské vyšetření provádí zdravotnické zařízení k tomu odborně a provozně způsobilé. Odmítne-li osoba podle odstavců 1 až 3 vyšetření podle odstavců 2 a 3, hledí se na ni, jako by byla pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.

(6) Zdravotnické zařízení k tomu odborně a provozně způsobilé je povinno poskytnout subjektům uvedeným v odstavci 4 potřebnou pomoc provedením odběru biologického materiálu.

(7) Zdravotnické zařízení je povinno sdělit výsledky vyšetření subjektům uvedeným v odstavci 4 na základě jejich žádosti. To neplatí, je-li pacient vyšetřován na přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky v organismu pouze v souvislosti s poskytovanou zdravotní péčí pro diferenciální diagnostiku.

(8) Vyšetření biologického materiálu a dopravu do zdravotnického zařízení za účelem provedení odborného lékařského vyšetření hradí v případě, že se prokáže přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky než alkoholu, vyšetřovaná osoba. Neprokáže-li se přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky, náklady podle věty první nese osoba, která podle odstavce 4 k vyšetření vyzvala, s výjimkou případů diferenciální diagnózy hrazené z veřejného zdravotního pojištění podle zvláštního právního předpisu 10).

(9) Za dopravu osob do zdravotnického zařízení odpovídá osoba, která k vyšetření podle odstavce 4 vyzvala.⁴⁸

6. 2 Právní regulace alkoholu (trestné činy a přestupky)

Užívání alkoholu, který je legálně v České republice dostupný, je omezeno některými právními předpisy. Z těch základních: zákaz podávání alkoholu nezletilým do 18 let, zákaz řídit vozidlo pod vlivem alkoholu a další omezení týkající se užívání alkoholu při práci. Po požití i malého množství alkoholu je vyšší sklon riskovat, přeceňovat se, horší se odhad vzdálenosti, zvyšuje se agresivita, při vyšší hladině alkoholu v krvi se projevují poruchy rovnováhy a je zde větší pravděpodobnost spánku za volantem. Toto riziko trvá i v kocovině. Pod vlivem alkoholu bývají těžší dopravní nehody, je větší výskyt smrtelných úrazů a mnohočetných poranění.

Trestní zákoník pamatuje na trestné činy v souvislosti s podáváním, či neadekvátním chováním osob pod vlivem alkoholu. Jedná se o ohrožování mravní výchovy, podávání alkoholu dítěti, ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství. (Příloha č. III, IV, V)

6. 3 Jiné závislosti

Závislost si můžeme vypěstovat i na energetických nápojích. Ty pijeme, pokud potřebujeme zůstat déle vzhůru. „Energy drinky” pijí řidiči při dlouhých cestách, policisté ve službě např. při náročné 24 hodinové službě, kdy je nutná bdělost a ostražitost za každé situace, mládež na diskotékách apod. Takovéto závislosti se rovněž těžko zbavujeme.

*„Původně se energetické nápoje začaly vyrábět pro sportovce. Jenom ve Spojených státech se tohoto nápoje prodá přes 170 milionů. Plechovky plné povzbuzující tekutiny jsou velmi oblíbené mezi mladými lidmi. Ti je často kombinují s alkoholem, na což doplácují nepříjemnou kocovinou, vysokým krevním tlakem nebo také srdeční arytmií”.*⁴⁹

⁴⁸ Zákon č. 379/2005 Sb. o opatření k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

⁴⁹ KATKA, *Žijeme zdravě* číslo. 36. 43 s.

Energii z nápoje získáváme díky vysokému obsahu cukru a kofeinu, což zvýší náš výkon na maximum. Tato skutečnost trvá pouze do té doby, než opět hladina cukru poklesne a my se cítíme ještě unavenější. *„Také mohou obsahovat další povzbuzující látky jako guaranu. Guarana odstraňuje vyčerpanost a pocity únavy tím, že podporuje srdeční činnost. Předchází bolestem a depresím. Rovněž látka lecitin, podporuje činnost mozku a chrání ho před stárnutím. Taurin příznivě optimalizuje nervový přenos. Mnohdy v drinkách můžeme nalézt i L – carnitin, který odbourává tuky pokud je ve vyšší koncentraci”*.⁵⁰

Člověk do sebe dostává látky, které ho stimulují a jakmile vynechá dávku, bývá podrážděný a unavený. Na energetických drincích můžeme být závislý stejně tak, jako na alkoholu a cigaretách. S psychikou mává kolísání hladiny cukru v těle. Po odeznění účinků kromě únavy nastupují, závratě, pocení, nevolnosti, bolesti hlavy. Předávkování těmito nápoji může způsobit i smrt.

7. Vliv prostředí

Kromě genetických dispozic, psychického stavu apod. se na utváření osoby podílí okolní prostředí. Zahrnujeme sem rodinu, bydlení, školu a party se kterými děti přicházejí dnes a denně do styku.

7.1 Bydlení

Objevují se různé analýzy a hledání souvislostí mezi materiálním a sociálním prostředím různých skupin. Ve větších městech evidujeme až pětkrát více trestné činnosti, než v menších městech, či na vesnici.

Ve velkoměstech je rozšířena anonymita a nevšímavost, kdežto v malé obci bývala vždy větší soudržnost a poměrně dobrý přehled osobních poměrů. Na sídlišťích se utváří gangy mladistvých, kde si dítě své místo musí vybojovat. A velmi často se jedná o způsob, který má co do činění se zákonem. Nejprve začínají drobnými krádežemi, později asistují u majetkové trestné činnosti, jako jsou vloupání do vozidel, prodeje drog, loupeže, rvačky, pití, sexuální delikty.

Rodiny, které mají malou bytovou jednotku, mají klid, když jsou jejich děti

⁵⁰ KATKA, *Žijeme zdravě* číslo. 36. 43 s.

venku. Myslí si, že jsou zde v bezpečí a na vzduchu. Pravda je však většinou úplně jiná. Venku zde na ně čeká nadměrný hluk, smok, nepřehledné vchody, schodiště, omezená plocha na hraní. Na plochách, které nikomu nepatří, se rozrůstá vandalství, graffiti.

7.2 Rodina

Pokud rodina neplní funkci, tak jak má, jsou zde větší předpoklady ke kriminalitě. Nedostatečná výchova, nezájem, nebo opačně přehnaný zájem, to vše jsou faktory, které patří k hlavním příčinám vedoucím ke kriminálnímu jednání. Vyšší výskyt kriminality je zaznamenán v neúplných a rozvrácených rodinách. Dítěti chybí citový vztah, a zájem o jeho problémy. Mnohdy dítě nemusí ani materiálně strádat má vše na co si vzpomene, ale je to vykoupeno přílišnou zaneprázdněností, přehnanými nároky, ale i shovívavostí rodičů. Dítě ve svých rodičích vidí vzor. Pokud však v rodině panuje lhostejnost, přehnaná tvrdost, kriminalita členů v rodině, závislost rodičů na drogách a alkoholu, odnáší si samé negativní věci.

Stres a lhaní, hyperaktivita, nezaměstnanost rodičů, odpor vůči autoritě, to jsou další rizikové faktory. Důležitá je v tomto směru prevence. Nutné je předcházet nudě, špatným kamarádům a zvyšovat dítěti sebevědomí. Rodiče často spoléhají na školu, škola na rodiče. Některá témata jsou v rodině tabu. Chybí otevřenost, snaha pochopit, vcítit se do problému. Rodiče utíkají od vlastní zodpovědnosti. Dítě musí pochopit, že je zde všeobecně platný řád. Potřebuje lásku a péči, pocit bezpečí, pomoc, jinak ztrácí jistotu a vyhlídky pro další život. Musí se naučit odvaze čelit problémům a nepříjemným situacím. Rozmazlováním se nic nevyřeší. Dítě je nesamostatné, nevyzrálé vzdorovitě.

„Dítě, které se nemusí trápit pro nespravedlivé tresty, nepochopení, nedostatek zájmu a podceňování, má velké předpoklady, že bude sociálně komponováno. Má zdroj životní síly.“ (Matoušek, 1997)

Jako rodič je třeba si uvědomit své možnosti. Dítě, které bere drogy, nebo pije, bývá většinou nezralé a neschopné se o sebe postarat. **Může tisíckrát pohrdat názory rodičů, ale většinou si nedokáže opatřit základní prostředky k životu. V tom je naše síla a šance.**⁵¹

Za velmi důležité považuji nepopírání problému a jeho skrývání. Neobviňujme

⁵¹ NEŠPOR, K. PROVAZNÍKOVÁ, H. *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami*. 3. vyd. Praha: Fortuna 1999. 41-43 s. ISBN 80-7071-123- x

svého partnera, nezanedbávejme bezpečnost dalších lidí, nefinancujme a neusnadňujme zneužívání drog, neztrácejme naději a nedělejme ukvapené závěry. Vždy můžeme vyhledat pomoc u odborníků.

Počítat musíme i s tím, že mnoho rodičů nebude orientováno v tom, kde a jak hledat odbornou pomoc. „*Přístup k dítěti, které má problémy s alkoholem, nebo jinou drogou, shrnuje anglické sousloví "tough love", česky to znamená "tvrdá láska". Myslí se tím dobrý vztah k dítěti, snaha mu pomoci, ale zároveň cílevědomost a pevnost. U nezletilých dětí je možné se souhlasem rodičů a lékaře i léčení bez souhlasu dítěte. Je také možné nařídít ústavní výchovu, pokud je dítě v rodině nevladatelné. To vše by mělo problémové dítě vědět, může nám to usnadnit jednání s ním.*"⁵²

7.3 Škola

Již v předškolním zařízení jako jsou jesle a školky se ocitá dítě najednou bez svých nejbližších. Musí se začít osamostatňovat, ale také podřizovat kolektivu. Formou her je zde možnost přiblížit jim možná nebezpečí a nevhodná závadová chování.

Škola se podílí na výchově mladého člověka. Velkou roli v něm hraje osobnost učitele a celková organizovanost školní výuky. Škola by měla doladovat rodinnou výchovu. Na školách působí preventisté, kteří v rámci jejich programu zvou v průběhu roku na besedy pracovníky zabývající se touto problematikou. Za preventivně informační skupinu policie Příbram mohu konstatovat, že tyto programy přispívají k posilování sebevědomí dětí, komunikaci a kladnému životnímu postoji. Snižuje se míra rizik, a vytváří se hodnotový žebříček. Aktivují se poradenské činnosti nejen pro děti, ale i pro jejich rodiče, zvyšuje se právní vědomí žáků. Ti mají možnost využívat zájmové kroužky a společné aktivity. Tyto akce mohou být jednorázové, anebo se jedná o dlouhodobý program prevence aplikovaný po celý školní rok a pro určitou věkovou skupinu. I policie se takovýchto akcí účastní.

Ve škole se řeší nepravidelná školní docházka, špatný prospěch, špatná spolupráce rodičů se školským zařízením, arogance učitelů k žákům, či nevhodné chování k vyučujícímu, nebo ke svým spolužákům. Také by se měla škola zabývat kontrolní činností a zpětnou vazbou. Stává se docela často, že rodiče, své děti kryjí a píší jim omluvenky na zameškanou výuku, čímž je podporují ve lhaní. Časté záškoláctví

⁵² NEŠPOR, K., CSEMY, L., et. al. *Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí, Časná a krátká intervence*. Praha: Sprotpropag, 1998. 20-21 s.

vytváří podmínky pro vytváření partiček a podněcování k páchání trestné činnosti. Častým problémem na školách je šikana. Šikana se vyznačuje vysokou latencí. Mnohdy nechce o ní škola ani vědět, nebo řešit nechce. Nechává to na rodičích a nikam to neoznámí. Je nutné prolomit neznalost, zlehčování, popírání problému a hlavně mlčení. I na toto téma existují instruktážní filmy a besedy.

Někteří rodiče mají na své děti vysoké nároky. Velká zátěž ve formě kroužků, únava, případné selhání a neúspěch, může vést k uchýlení se k návykovým látkám, kriminalitě a hledání náhradních zdrojů.

Řada delikventní mládeže neukončilo ani základní vzdělání. Mnozí se vyznačují podprůměrnou inteligencí. Vyznačuje se u nich touha po pozornosti, nemají představy o svém budoucím životě.

7.4 Party

Mezi přirozenou vlastnost člověka řadíme potřebu sdružovat se v kolektivu. Tato vlastnost převažuje u mládeže, která vytváří party. Psychika mládeže v období dospívání ještě není vyspělá a není schopna přijímat negativní postoj k jejich chování od dospělých, kritice rotí nedostatkům společnosti. Svůj volný čas využívají nevhodným způsobem a roli zde hraje i alkohol a užívání drog. Snadno podléhají názorům ostatních v partě, snadno ztrácí vlastní odpovědnost. Ideologii skupiny mají za ideologii vlastní. Alkohol je dostupný všude a jeho konzumace je společensky akceptována. U některých drog je zase nebezpečná nízká cena, alespoň na začátku. Ve vzniklé závislosti na těchto návykových látkách hledají klid a zapomnění.

8 Prevence

Preventivní politika se zabývá eliminací sociálních patologických jevů, snižováním motivů a příležitostí k páchání trestných činů. Mezi její subjekty zahrnujeme mimo orgánů činných v trestním řízení ještě další instituce jako nerepresivní orgány veřejné správy, zájmová sdružení občanů, církve, podnikatelské subjekty a jednotlivé občany.

Mezi opatření vedoucí k zmenšování závažnosti a rozsahu kriminality a jejich následků patří sociální prevence, situační prevence, včetně možnosti informací pro veřejnost o ochraně před trestnou činností a pomoc obětem trestných činů. Úzce souvisí

s prevencí dalších sociálně patologických jevů, kdy mezi nejzávažnější z nich patří různé formy závislosti.

Sociální prevence působí na nepříznivé společenské a ekonomické podmínky a aktivity ovlivňující proces socializace tj. začlenění jedince do společnosti. Jako příklad sociální prevence můžeme uvést, povinnou školní docházku, určení výše minimální mzdy, snížení daní, zaměstnanost apod.

Situační prevence staví na zkušenostech a je orientována na samotný trestný čin. Zločin chápe jako produkt motivace a příležitosti a je zaměřena na kriminogenní situace na změnu struktury příležitostí jako jsou:

- Odstraňování kriminogenních situací
- omezování příležitostí ke spáchání trestného činu
- zvyšování rizika dopadení pachatele⁵³

Nejefektivněji působí při omezování majetkové trestné činnosti. Jedná se o různé překážky a zabezpečení proti pachatelům. Jsou to mříže, alarmy, zámky, kontroly na režimových pracovištích, vstupů do objektů, kamerový systém, pult centrální ochrany apod.

Prevence viktimnosti a pomoc obětem trestných činů je založena na osvětové a poradenské činnosti, koncepci bezpečného vzhování a připravenosti ohrožených osob. V praxi se setkáváme se skupinovým, individuálním, zdravotním, psychologickým a právním poradenstvím. Důležitý je trénink v obranných strategiích. Dále nelze opomenout propagaci technických možností ochrany před trestnou činností.

Dále se prevence kriminality dělí na primární, sekundární a terciální.

Primární prevence zahrnuje programy pro nejširší veřejnost týkající se aktivit v podobě výchovné, volnočasové, poradenské a osvětové. Zejména se soustřeďují na děti a mládež. To důležité, však leží na rodině, škole a v lokálním společenství.

Cílem je, aby u člověka k poruše zdraví, ať ve smyslu tělesném, duševním i sociálním, vůbec nedošlo.

Sekundární prevence se již zabývá rizikovými jedinci, skupinami, mládeží a u takových osob, u kterých je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli či oběti trestné činnosti a také se zabývá příčinami kriminogenních situací.

Terciální prevence se zaměřuje na konkrétního jedince, na předcházení jeho recidivy, spočívá v resocializaci takto kriminálně narušené osoby. Může spočívat v ukládání a ve

⁵³ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: VSERS, 2009. 37-38 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

výkonu se zaměřuje na předcházení recidivě a spočívá v resocializaci kriminálně narušených osob. Může spočívat ukládání a výkonu ochranných opatření, poradenské posttraumatické péči, pohružkou trestu, nebo opatřením ze strany probační a mediační služby a orgánů ochrany péče o mládež.⁵⁴

Další roli v oblasti prevence kriminality má **Republikový výbor pro prevenci kriminality**. Spadá pod Ministerstvo vnitra, jako meziresortní a metodický koordinanční výbor. Zajišťuje oblast programů zabývajících se prevencí. Provádí analytickou činnost, podporuje vznik místních komisí pro prevenci kriminality. Posuzuje, zda preventivní program byl účinný a zajišťuje informování veřejnosti o způsobech a metodách ochrany před trestnou činností formou letáků, výstav, videoprogramů a publikací. Zprávy o účinnosti jednotlivých programů pak předkládá vládě.

V systému prevence kriminality jsou zahrnuty preventivní programy měst a obcí, resortní programy, preventivní aktivity bezpečnostních složek, programy nevládních a charitativních organizací, akce podnikových subjektů jako jsou pojišťovny, banky.

Odbor prevence kriminality ve smyslu usnesení vlády č. 1150 ze dne 15. října 2007 ke Strategii prevence kriminality na léta 2008 – 2011 vyhlásil resortní program v oblasti prevence kriminality pro rok 2010.

Na výzvu reagovalo 44 útvarů Policie ČR a Ministerstva vnitra, celkový počet podaných dílčích projektů byl 75 a požadovaná dotace na jejich realizaci činila 8 985 233 Kč. Celková částka, kterou bylo možné rozdělit, činila 3 000 000 Kč.

Při výběru komise upřednostňovala nové projekty, které reagují na aktuální témata – prevence kriminality mládeže, protidrogovou prevenci, apod. Také se upřednostnily projekty s celorepublikovou působností, kvalitní vzdělávací projekty a projekty podporující práci preventistů ve vyšších třídách škol.

K poskytnutí dotace ve výši 3 milionů korun bylo vybráno a doporučeno 32 projektů (v celkovém počtu je zahrnuto 5 celorepublikových projektů týkajících se vzdělávání policistů).⁵⁵

Město Příbram má na základě rozhodnutí zastupitelstva svůj program prevence kriminality. Vybrán byl manažer prevence a zřízena byla i komise pro prevenci kriminality. Na základě podrobné analýzy, výzkumu veřejného mínění, demografické, sociální přehledu institucí, bylo možno program prevence kriminality schválit a žádat o

⁵⁴ SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: VSERS, 2009. 38-39 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

⁵⁵ Informační servis prevence kriminality. Červen 2010. 1 s.

finanční prostředky. Zejména se vyplatilo a vyplácí rozšiřovat kamerový systém, na který byla dotace z Odboru prevence kriminality MV poskytnuta.

Community Policing

Jde o způsob policejní prevence, která je v současné době v realizační fázi. Předmětem zájmu je policejní činnost, která je podřízena potřebám města či obce. Je to souhrn přístupů, na jejichž základě se daří identifikovat a řešit řadu problémů na poli oblasti veřejného pořádku.

„Četník se musí snažiti, aby si osvojil ve svém obvodu co možno důkladnou místní a osobní znalost, neb tím se mu značně usnadní plnění služebních povinností“.⁵⁶

V praxi to vypadá takto: hlídková činnost je zvýšena, zavedla se okrsková služba, kdy každý občan zná svého policistu. Důležitým článkem je tedy obchůzková služba – policejní inspektor v okrsku. Policista musí umět komunikovat, jak z bezúhonným občanem, tak s pachatelem. Jít vstříc občanům a probudit v nich zapomenutou ochotu podílet se na věcech souvisejících s veřejným pořádkem. Důležité je navrhovat vhodná opatření, pořádat dny otevřených dveří, účast na besedách ve školách ve vztahu nejen k dopravě, ale i neoblíbeným tématům týkající se právního vědomí, či alkoholové anebo drogové problematiky apod.

Jelikož za poslední dobu nám narůstá drogová závislost, nelze ji řešit pouze represivními prostředky. Velmi důležitá je analýza drogové problematiky a proto je nutné se zaměřit na individuální programy a prevenci. Drogovou prevenci můžeme rozdělit do tří úrovní, na **primární, sekundární a terciální prevenci**.

Primární drogová prevence působí spíše celoplošně. Jedná se o rizikové skupiny, ale i o dosud nezasaženou populaci. Začíná se prakticky od informací získaných ve vyučování, podpory zdraví, vytvářením návyků, možností využití volného času, ovlivňování názorů, na pracovišti apod. se zaměřením na věkovou skupinu a prostředí, kde se vytváří určité návyky. Měla by být prováděna včas, již od předškolního věku a nejen do nástupu puberty. Zaměřuje se I na omezování nabídky alkoholu a, kouření, gamblerství, zdravotní riziko ve formě šíření pohlavních nemocí apod. k danému problému je třeba přistupovat otevřeně. Ale I zde záleží na každém jedinci, jak se s problémem vypořádá a jestli se vůbec s ním vypořádat chce.

Sekundární drogová prevence se již zabývá problémem, který již v souvislosti

⁵⁶ Služební pokyny pro četnictvo, 1920

s užíváním drogy nastal a jeho následnou léčbou. Pomáhá tak vrátit se zpět do života lidem, kteří již drogu vyzkoušeli, a kteří ji berou pravidelně. Patří sem:

-detoxikační jednotky, které pomáhají odstranit návykové látky z organismu, překonat abstinenci a odvykací příznaky a připravit se na následující léčbu.

- Ústavní léčba v zdravotnických zařízeních

- Terapeutická léčba samostatně i ve skupinách

- Denní stacionáře s přípravou na dlouhodobý léčebný a rehabilitační pobyt

- Poradci, kteří zajišťují primární prevenci, ale i pomoc osobám, které již drogu okusili

- Azylové domy nebo obdobná zařízení pro lidi bez přístřeší, kteří drogy užívají a jejich blízcí se k nim obrátili zády. Zde se nají, dostanou oblečení a mohou přespat.

Terciální drogová prevence je určena pro lidi, kteří nemají potřebu se léčit a ani si neuvědomují, že mají nějaký problém. V tomto směru jim vychází vstříc K-centra, či střediska, nebo terénní pracovníci – street workers, kteří jim poskytují alespoň výměnu použitých jehel a stříkaček za nové a chodí na místa, kde se narkomani schází.

U terciální prevence se řadí také substituční program. V něm se nahrazuje ilegální nečistá droga za drogu, která je chemicky čistá. Substituce dává možnost brát drogu legálně, pravidelně a bezpečným způsobem. Při tom se nabízí i jiné formy terapií, které by do budoucna mohli vést ke konečné abstinenci.

Podle ředitele Národní protidrogové centrály Policie ČR Mgr. Jakuba Frydrycha se ve spolupráci s pořádkovou policií, dopravní policií a správními orgány odpovědnými za drogovou agendu hledají cesty, kterými by bylo vymáhání drogových přestupků efektivnější, intenzivnější, a v celé republice jednotné. V tom, aby se v každé hospodě, na veřejných prostranstvích nekouřila marihuana, může spousta dobrého zaříit obecní a uniformovaná policie. Aktivita se rozjely i ve spolupráci s ministerstvem školství, k obecnějšímu postavení škol v prevenci vůči drogám, ale hlavně ve vztahu k testování, experimentování kolem drog mezi nejmladší generací. Školu vidíme jako vůbec první signalizační stupeň, na němž se může státu objevit signál, že v konkrétní rodině není něco v pořádku, že konkrétní dítě je konfrontované drogami.

Když se nejlepší nápady dají dohromady, začnou se dotahovat do konce, tak by policie konečně mohla hrát promyšlenou, systémovou roli v prevenci kriminality s dopadem, v jakém ji nikdo jiný nezastoupí.⁵⁷

⁵⁷ POLICISTA: *Soustředěný tah- jednotná ofenzíva na polích drogové šachovnice*. 7/2010. 7. s. ISSN-1211-7943.

8.1 Preventivně informační skupiny

Již v minulém století v devadesátých letech se v ČR zřizovaly preventivně informační skupiny, které měly za úkol komunikovat za policii s veřejností. Díky nim má nyní společnost možnost být informována o policejní práci prostřednictvím médií. Rovněž informuje o možnostech ochrany před trestnou činností, a to má právě preventivní charakter.

Pro vytváření pozitivního image resortu, je velmi dobré prezentovat práci policie jako službu veřejnosti. A to patří mezi hlavní cíl. Pro tyto potřeby se umisťují různé letáčky nejen v čekárnách policejních stanic, ale i jsou rozmisťovány v rámci spolupráce na akcích, kde má policie účast, nebo v informačních centrech města, při dopravních kontrolách, či jako osvěta v nákupních centrech.

Ve městě Příbram vysílá regionální televize Fonka, se kterou je policie v úzkém kontaktu a kdy o své činnosti, prosbách, informuje skrze toto vysílání. Je to přínosné pro občany, kteří se zajímají o to, co se u nich ve městě děje. To v jiných televizích nemají možnost sledovat.

Ministerstvo vnitra produkuje informační materiály, jako jsou letáky, bulletiny, brožury, knihy, pořádají se akce s preventivním zaměřením pro širokou veřejnost. Naše preventivní programy PIS (preventivně informační skupiny) zaměřujeme na různé cílové skupiny. Začínáme od mateřinek až po seniory. Program probíhá ve formě přednášek, či besed na problémová témata. Naše činnost, i když se pohybujeme v terénu je více méně konzultativní a poradenská.

Velmi důležitou částí pro policii, i pro naši skupinu je vydávání měsíčníku časopisu **Policista** a **Informační servis**, kteří přináší odborné texty z oblasti prevence kriminality a dalších sociálně patologických jevů.

V rámci ministerstva vnitra je prevence kriminality prezentována na internetových stránkách www.mvcr.cz. Informační systém zajišťuje rychlou komunikaci mezi jednotlivými subjekty, které jsou vzájemně propojené. Nalezneme zde rubriky prevence kriminality, bezpečnost v silniční dopravě, drogy, community policing, preventivně informační skupiny a další.

Také pracovník PIS může a také každý rok zpracovává vlastní návrhy projektu prevence a v rámci kraje pak probíhá jeho schvalování. Smysl své práce nalézáme v předcházení trestné činnosti, které pomáháme v podobě vlastních, anebo již daných projektů.

8.2 Preventivní projekty pro děti

Registrováno máme mnoho projektů, týkajících se dopravy určené pro účastníky silničního provozu např. (dětská dopravní hřiště, dopravní dny, reflexní vestičky, pásky, jablko nebo citron, apod).

Na všechny školy v České republice je distribuována publikace týkající se projektu **“Dítě jako svědek”**, kdy následné přednáškové činnosti se věnují nejen specialisté služby kriminální policie a vyšetřování, ale spolupracují se školami a i orgány sociálně porávní ochrany dětí. V roce 2006 se v rámci schváleného programu v návaznosti na úkol z usnesení vlády začaly zřizovat speciální výsluchové místnosti pro dětské oběti a svědky. Místnost je vhodně vybavená pro práci s dítětem a je opatřena záznamovou technikou. Zřízení této místnosti by mělo vést k ochraně dětí ve fázi vyšetřování před sekundární viktimizací.

U mladistvích pachatelů je dáván zvláštní důraz na zjišťování výchovného prostředí, ve kterém vyrůstal, dále na jeho osobnostní rysy, podmínky a příčiny trestné činnosti.

Ajaxův kufřík je pomůcka pro práci s nejmenšími dětmi a to od mateřských školek po první třídu základní školy. Na základě šesti příběhů na šedesáti obrázcích, mají možnost rozpoznat správné, či chybné chování. Obrázky se dají upevnit za pomoci úchytných magnetů na tabuli.

Ajaxův zápisník je určen projektově pro žáky druhých a třetích tříd ZŠ. Zde doplňuje předmět prvouka. Projekt se za čtyři roky rozšířil po celé republice a je velmi u dětí oblíben. Bohužel díky problémům s autorskými právy bude tento rok probíhat naposledy. Děti zde měly možnost se seznámit prostřednictvím her a úkolů a doplňování do pracovního sešitu s různými patologickými jevy. Také zde velkou úlohu hraje přítomnost pracovníka PIS, který děti seznamuje s jednotlivými úkoly policie, aby ji neviděly jen jako represivní složku. Děti zde řeší problémy s dopravou, šikanou, drogami, alkoholem, trestnými činy a zásadami bezpečnosti.

V roce 2001 byl vytvořen projekt **„Učíme se s policií“** pro všechny žáky na základních školách. Děti si domů odnesou po cyklu přednášek na různá témata pracovní listy plných her, kvízů, textu apod. A protože je vypracovávají doma, mají možnost zapojit do projektu nenásilnou formou i rodiče.

Svět očima dětí je dalším projektem, který se zabývá problematikou sociálně patologických jevů. Děti na aktuální témata např. drogy, alkohol, šikana, týrání apod.

mají namalovat obrázek. Po vyhodnocení výtvarných děl obdrží upomínkový dárek a tato akce je zveřejňována v médiích.

Malá policejní akademie, se zaměřuje spíše na děti na II stupni ZŠ v oblasti drogové prevence.

Zpackané životy je v podstatě film, který následuje po přednášce u 8. a 9. tříd ZŠ. Jsou zde různé protiprávní situace, do kterých se mládež může lehce dostat a je proto nutné u nich zvyšovat právní vědomí. Za protiprávní jednání následuje vždy trest.

Pro čtvrté a páté třídy ZŠ použijeme výchovně vzdělávací film **“Nech mě bejt”**. Jsou zde čtyři krátké příběhy na téma šikana, znásilnění, manipulace s výbušninou, a kontaktu s cizí osobou.

Takovýchto projektů s různým zaměřením existuje celá řada. Zavisí na regionu, kterému z nich dá přednost a pro který jsou větší předpoklady. Spolu s obecním úřadem, městskou policií, složkami IZS, fotbalisty probíhají dětské dny, kde všechny složky mají možnost prezentovat s drobnými ukázkami své činnosti. Velký zájem o prevenci o prázdninách uplatňují dětské letní tábory. Děti a mládež mají mimo těchto aktivit možnost navštívit policejní muzeum v Praze, se stálou expozicí, týkající se existence, vývoje a činnosti nejen policie. Nejen v době prázdnin, ale i po celý školní rok probíhají akce na alkohol v restauračních zařízeních zaměřené na mládež.

8.3 Preventivní projekty pro dospělé

*„Jednou z cest, je zaměření prevence na dospělé tam, kde se scházejí, tzn. v zaměstnání a při zájmové nebo občanské činnosti. Ve všech těchto případech platí, že oslovujeme-li dospělé, oslovujeme rodiče.”*⁵⁸ Trendem se stává prevence v místním společenství města, obce nebo městské části. Oslovují se občanská sdružení, sportovní kluby, členové zastupitelstva, politické formace, důležité osobnosti (herci, podnikatele, sportovci, lékaři apod.), důležité instituce. Bez nich mají plošné neosobní kampaně s nákladnými televizními šoty a billboardy jen velmi omezený význam. Kromě dětí a mládeže se policie rovněž zaměřuje na dospělou populaci.

Pro dospělé kromě **schránek důvěry**, kam mohou anonymně vhazovat nálezy v podobě dokladů, peněženek nebo napsat své dojmy, názory stížnosti či připomínky existuje celá řada projektů zaměřených na problematiku v dopravě. Jedná se o

⁵⁸ KALINA, K. *Drogy v ordinaci praktického lékaře*. 2. vyd. Praha: Institut Filia, 1999. 87s. ISBN 80-238-4088.

Gentlemana silnic, Ruce na volant apod. Dále se policie zaměřuje na krádeže motorových vozidel a vloupání do nich projektem **Stop 24** a **Auto není trezor**. V prvním případě vozidlům se samolepkou Stop 24 věnují policisté zvýšenou pozornost, aby zabránili zvyšujícímu se počtu krádeží motorových vozidel. V případě informačních cedulí **Auto není trezor**, jsou tyto rozmístovány u větších nákupních center na parkovišti, (v Příbrami) u kulturních památek, či rekreačních střediscích. Platí jako dodatková tabule a má reflexní úpravu. Má upozornovat řidiče, aby neponechávali viditelně na sedadlech své věci.

Také neopomíjíme naše seniory. Jim je nabízen projekt **Žít a nechat žít, Senioři v bezpečí**. Za pomoci přednášek a instruktážního filmu, který obsahuje formy podvodů a krádeží páchaných na této věkové skupině, mají možnost shlédnout účinnou obranu, anebo způsob chování a pomoci bezprostředně po takovémto činu.

Za další jmenuji projekt **“Jsme tady pro i pro vás”** určený pro setkání neslyšících a policistů. Dále se policie angažuje v projektu **„Nebud’me slepí k domácímu násilí”**, dále na úseku **kontrol rekreačních a chatových oblastí**, kde dochází ke kontrolám objektů, **kontroly hřbitovů, barevných kovů a druhotných surovin apod.**

Tyto projekty znesnadňují páchaní trestné činnosti a tak snižují i možný zisk z ní pocházející. Občané mají možnost být informováni o způsobech ochrany před negativními jevy a trestnou činností prostřednictvím médií a ve formě poradenských služeb, besed, publikací, letáků, přednášek a besed.

8. 4 Prevence kriminality pod záštitou města Příbram

Již druhým rokem probíhá projekt prevence kriminality “ Sportem” proti drogám a kriminalitě, který realizuje společně s městskou policií Příbram Kick – Boxing, Boxing Club Příbram (dále KBC Příbram). Tento projekt se skládá ze čtyř navzájem propojených částí a je komplexně zaměřen na děti a mladistvé, a to jako potencionální pachateleprotiprávního jednání a zároveň jako případnéoběti trestné činnosti. Právě na to, jak krizovým a nebezpečným situacím čelit, tak aby se děti nestaly obětí trestné činnosti, byly zaměřeny přednášky, které se uskutečnily ve II. pololetí školního roku 2009/2010. Tyto přednášky proběhly v tréninkových prostorách KBC Příbram, bylo jich celkem 12 s účastí více než 300 dětí, které zde byly podrobně seznámeny se zásadami bezpečného chování, po čemž následovaly ukázky sebeobrany. V rámci

tohoto projektu také pravidelně docházejí na tréninky jedenkrát týdně chlapci umístění ve Výchovném ústavu Obořiště, a to zcela zdarma.

O prázdninách proběhlo týdenní soustředění dětí a mládež z KBC Příbram. Tohoto soustředění se zúčastnilo i 5 členů, kteří pocházejí ze sociálně slabších rodin. Tyto děti platily z vlastních prostředků pouze polovinu nutných nákladů na účast na tomto tréninkovém soustředění, druhá polovina nákladů byla hrazena právě v rámci projektu "Sportem proti drogám a kriminalitě" z financí města, určených na prevenci kriminality.

„Velký přínos tohoto projektu vidím v konkrétní finanční pomoci pro rodiny ze sociálně slabších rodin. Vzhledem k finanční náročnosti některých sportovních aktivit by se jich bez naší pomoci nemohla zúčastnit. U dětí, které mají zájem trvale sportovat, by to byla velká škoda” pochvalně se k projektu vyjádřil starosta MVDr. Řihák Josef.

Součástí projektu byla rovněž distribuce vlných vstupenek na Oblastní kolo národní boxerské ligy, na němž se utkali mezi sebou nadějní mladí boxeři z Středočeského regionu. Celkem se na příbramských školách rozdalo zdarma 550 vstupenek.⁵⁹

8. 5 Poradenská činnost prostřednictvím telefonu nebo internet

Poradenskou činnost v oblasti závislostí poskytují prostřednictvím telefonu nebo internetu organizace, které lze rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří subjekty, pro které je telefonické, nebo internetové poradenství hlavní formou činnosti. Tyto subjekty se zpravidla otientují na krizovou intervenci po telefonu či prostřednictvím internetu a v případě potřeby klienta orientují na specializovaná pracoviště. Do této skupiny patří linky důvěry, různé specializované linky pomoci (krizové linky, poradenské linky) a internetové poradny, oblasti závislostí se věnují parciálně. Druhou skupinu tvoří subjekty specializované na drogovou prevenci a léčbu, pro které je telefonické nebo internetové poradenství jednou z forem činnosti.⁶⁰

8. 5. 1 Poradenská činnost prostřednictvím telefonu

Kontakt se uskutečňuje prostřednictvím běžného telefonického spojení, polovina

⁵⁹ PERISKOP: soukromé noviny č. 32

⁶⁰ SADÍLEK, S., MRAVČÍK, V. *Poradenská činnost v oblasti závislostí poskytovaná prostřednictvím telefonu nebo internetu*. 1. vyd. Úřad vlády ČR, 2006. 13 s. ISBN 80-86734-89-7

subjektů nabízí spojení, polovina subjektů nabízí též spojení na mobil. Bezplatné linky (začínající 800) existují jen tři a na oblast závislosti jsou zaměřeny jen parciálně. Nepřetržitou telefonickou pomoc 24 hodin denně poskytuje přes 20% dotázaných subjektů. Prostřednictvím rubriky 14120 – Zdravotnické služby Bílých stránek telefonních seznamů propaguje svou činnost 50% subjektů. Činnost je zabezpečována především pracovníky zaměstnanými na plný úvazek do 5 osob. Co se týká obsahu rozhovorů, nejčastěji se jedná o dotazy rodičů, nebo rodinných příslušníků, ve smyslu prevence, co dělat, aby dítě nezačalo brát drogy. Druhou skupinu dotazujících se tvoří již žádosti o pomoc s vlastní drogovou závislostí, dotazy na možnosti a průběh léčby, prosby o její sprostředkování.

8. 5. 2 Poradenství v oblasti závislosti realizované prostřednictvím internet

Do této formy bylo zahrnuto i využívání e-mailu pro poradenskou činnost. Speciální pozornost byla věnována www stránkám, které mají vícestranný interaktivní charakter, kdy uživatel může jejich prostřednictvím diskutovat s jinými uživateli a vyjadřovat se k problémům. Tato forma poradenství se v oblasti prevence a léčby závislosti v České republice teprve rozvíjí. Nejvíce jsou známy v oblasti závislosti internetové stránky www.sananim.cz. Další informace a poradenství lze nalézt na www.drogovalporadna.cz, www.dropin.cz, www.drogy-info.cz, www.extc.cz, www.podaneruce.cz, www.prevcentrum.cz a www.internetporadna.cz.⁶¹

8. 6 Metody a techniky

Při rychlém posuzování zneužívání drog ve společnosti existuje celá škála metod, kvalitativního výzkumu a neustále vznikají další. Mezi kriteria patří:

- Měly by být humánní
- Měly by výzkumníkovi umožnit takovou blízkost či takovou intimitu se zkoumanou osobou, která umožní osobní pochopení situace.
- Tyto metody by měly zpřístupnit podrobnosti skutečného života zkoumaných lidí.
- Měly by zprostředkovat cestu k osobním záležitostem zkoumaných osob, nikoli jen přimět zkoumané osoby ke spolupráci.

⁶¹ SADÍLEK, S., MRAVČÍK, V. *Poradenská činnost v oblasti závislosti poskytovaná prostřednictvím telefonu nebo internetu*. 1. vyd. Úřad vlády ČR, 2006. 32-38 s. ISBN 80-86734-89-7

- Obecně by se jich mělo používat ve vzájemné kombinaci než ve výhradním postavení jedné metody.⁶²

Mezi nejčastější používané metody patří hloubkový rozhovor týkající se životní historie, rozhovor s informanty, fokusní skupiny (6-12 účastníků), přímé pozorování, hraní rolí.

Důležité je nespolehat se pouze na jednu metodu. Někteří aktéři bývají zaskočení očním kontaktem, jiní se cítí bezpečněji ve skupině, některým to naopak může být nepříjemné. Každý jsme originál a proto je nutné korigovat výběr metod nejlépe jejich kombinací.

9 Protidrogová strategie Evropské unie

V oblasti politiky snižování nabídky má protidrogová strategie Evropské unie 2005 -2012 spolu s akčními plány přinést do roku 2012 tento konkrétní, hmatatelný výsledek:

„Měřitelné zlepšení účinnosti, výkonnosti a vědomostní základny zásahů a činnosti Evropské unie a členských států v oblasti vymáhání práva zaměřených proti výrobě drog a obchodu s nimi, zneužívání prekurzorů, včetně zneužívání syntetických prekurzorů, včetně zneužívání syntetických prekurzorů drog dovážených do Evropské unie, obchodování s drogami a financování terorismu, praní peněz pocházejících ze zločinů v oblasti drog. Toho se má docílit soustředěním pozornosti na organizovaný zločin v oblasti drog za použití stávajících nástrojů a rámců a ve vhodných případech za využití regionální nebo tematické spolupráce a hledáním způsobů jak zesílit preventivní činnost proti trestné činnosti spojené s drogami.“⁶³

V soudní politice by mělo dojít k posílení spolupráce v oblasti vymáhání práva v rámci Evropské unie na strategické úrovni, posílení účinné spolupráce mezi členskými státy při vynucování práva za použití stávajících nástrojů a rámců, dále pak prevence a potrestání nezákonného dovozu a vývozu omamných drog a psychotropních látek, včetně směru na území jiných členských států. Dále by mělo docházet ke zlepšení vynucovacího práva, trestního vyšetřování a spolupráce v oblasti soudní vědy mezi členskými státy Evropské unie v rámci Evropské unie, které mají společné zájmy, či

⁶² BARKER, G. *Použití kvalitativních výzkumných metod při postupech rychlého posuzování zneužívání drog společností*. 1. vyd. Boskovice: Albert, 1999. 12-13. s. ISBN 80-85834-7-2

⁶³ Protidrogová strategie EU na období 2005-2012. Rada Evropské unie 2005. Úřad vlády ČR, 2005. s 14-15. ISBN 80-86734-64-1.

čelí stejným problémům ve vztahu k drogám. V neposlední řadě by mělo dojít k zesílení úsilí o vynucování práva namířeného na třetí země, zejména země výroby a oblasti, kudy vedou cesty obchodu.⁶⁴

⁶⁴ Protidrogová strategie EU na období 2005-2012. Rada Evropské unie 2005. Úřad Vlády ČR, 2005. s. 14-15. ISBN 80-86734-64-1.

Závěr

Cílem mé práce bylo zabývat se příčinami a důsledky návykových látek, chováním osob pod jejich vlivem. Rozvinula jsem zde primární preventivní projekty, jimiž se policie jako taková, aktivně podílí na preventivní činnosti.

Dosavadní prevence byla přes veškeré snahy zjevně neúčinná a je proto nutné hledat skulinky, a slabá místa a ty nahrazovat bezpečnou a trvalou formou boje proti návykovým látkám a kriminalitě a to nejen v legislativě. Dokud se nás samotných tento problém nedotýká, je nám naprosto vzdálen a nepřipouštíme si, že by se nám něco takového mohlo stát.

„Velmi málo lidí se zatím zajímá o to, jak jsou problémy s alkoholem a drogami u nás řešeny. Každý by si měl uvědomit, že náklady jdou z jeho daní, zdravotní pojištění apod. Nejsou to malé finanční prostředky, a proto by se měl každý zajímat o to, jak účelně jsou vynakládány a jakých výsledků bylo dosaženo. Nenechme se ukolébat tím, že tento problém za nás někdo vyřeší. Je to problém především náš a našich dětí.“⁶⁵

Když přijde na možnost ovlivnit brání drog, dobrá komunikace mezi rodiči a dětmi je velké plus. Na druhé straně mohou mít rodiče na to, že jejich děti berou drogy i špatný vliv. Děti kuřáků budou pravděpodobně kouřit, děti z rodin, kde se pije, budou s větší pravděpodobností také pít, nebo užívat i jiné drogy v širším smyslu. Už v útlém věku se naučily, že užívání všeobecně konzumovaných i jiných drog je akceptováno.⁶⁶

Na závěr si dovoluji citovat z knihy Lovci smrti od Jiřího Komorouse:

„Ne není to krásný svět, ve kterém žijeme. Jenže svět nikdy nebyl zcela idylickým místem pro život. Ale člověk je nadán nejenom svobodnou vůlí. Alespoň většina z nás, vyšší či menší mírou odpovědnosti a odvahy proti zlu se postaví. Zubožený narkoman na ulici je pouhou obětí, posledním článkem dlouhého řetězu, na jehož opačném konci jsou bankovní konta, vily, jachty, továrny. Drogy totiž stojí peníze, hodně peněz a ty někde končí. Bossové z narkomafie obyčejně nefetují. Své stamilionové zisky neprohrávají v kasinech, ani si jimi netapetují toalety. Peníze se musejí legalizovat “proprat”, aby vonící už jenom tiskařskou barvou a ne heroinem, mohly vydělávat další peníze.“⁶⁷

S drogami to není tak hrozné. Je to prostě ještě horší, Ale není důvod tento boj

⁶⁵ BORNÍK, M. *Drogy, co bychom o nich měli vědět*. 1. vyd. Praha: Themis, 2001. 15. s. ISBN 80-85821-98-2.

⁶⁶ GOODYER, P. *Drogy + Teenager*. 1. vyd. Praha: Copyright. 2001. 39 s. ISBN 80-86421-44-9.

⁶⁷ KOMOROUS, J. *Lovci smrti*. 1. vyd. Naše vojsko: 2009. 243 s. ISBN 978-80-206-1008-9

vzdávat. Právě naopak! Člověk se rodí s tím, aby žil, nekažme si to zbytečnými problémy, které se dají řešit jinou bezpečnou a zdravou cestou. Alkohol, drogy a nadměrné užívání léčiv je cestou, která nikam nevede.

Seznam použité literatury

Literární zdroje

1. BARKER, G. Přel. E. Široký. *Použití kvalitativních výzkumných metod při postupech rychlého posuzování zneužívání drog ve společnosti*. 1. vyd. Boskovice: Albert, 1999. 64. s. ISBN 80-85834-78-2.
2. BORNÍK, M. *Drogy-co bychom o nich měli vědět*. 1. vyd. Praha: Themis, 2001. 32 s. ISBN 80-85821-98-2.
3. ČECH, B., SOCHOR V. *Policejní technika II*. 1.vyd. Praha: 2004. 116 s.
4. GANERI, A. *Drogy – od extáze k agonii*. 1.vyd. Praha: Amulet s.r.o, 2001. 152 s. ISBN 80-86299-70-8.
5. GOODYER, P. *Drogy + teenager*. 1. vyd. Praha: Copyright, 2001. 162 s. ISBN 80-86421-44-9.
6. HAJNÝ, M., KLOUČEK E. et al. *Akta y - drogový problém versus rodina*. 1.vyd. Praha: Votobia, 1999. 128 s. ISBN 80-7220-022-4.
7. HAJNÝ, M. *O rodičích, dětech a drogách*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing 2001. 133s. ISBN 80-247-0135-9.
8. JOHN, R., PRESL, J. *Drogy – otázky a odpovědi* 1. vyd. Mělník: Limpa s.r.o. 79 s.
9. KALINA, K. *Drogy v ordinaci praktického lékaře*. 2. vyd. Praha: Filia 1999. 96 s. ISBN 80-238-4088-6.
10. KOMOROUS, J. *Lovci smrti – historie Protidrogové brigády očima jejího velitele Jiřího Komorouse*. 1. vyd. Praha: Naše Vojsko, 2002. 248 s. ISBN 978-80-206-1008-9.
11. KREKULOVÁ, L. *Když už bereš*. 1. vyd. Praha: Triton 1999, 48 s. ISBN 80-7254-064-5.

12. MARHOUNOVÁ, J., NEŠPOR, K. *Alkoholici-feťáci a gemblerři*. 1. vyd. Praha: Empatie, 1995. 112 s. ISBN 80-901618-9-8.
13. NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Alkohol, drogy a vaše děti*. 1. vyd. Praha: Sportpropag, 1993. 145 s.
14. NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. 3. vyd. Praha: Portál, 2007. 176 s. ISBN 978-80-7367-267-6.
15. NEŠPOR, K., CSÉMY L. et al. *Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí-časná a krátká intervence*. 1. vyd. Praha: Sportpropag a.s., 1998. 108 s. bez ISBN.
16. NEŠPOR, K., PROVAZNÍKOVÁ H. *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami pro rodiče a pedagogy*. 3. vyd. Praha: Fortuna, 1999. 56 s. ISBN 80-7071-123-X.
17. NEŠPOR, K. *Středoškoláci-o drogách, alkoholu a kouření a lepších věcech*. 1. vyd. Praha: Illustrations, 1995 128 s, ISBN 80-7178-086-3.
18. NEŠPOR, K. *Týká se to i mě? Jak překonat problémy s alkoholem*. 1. vyd. Praha: Sportpropag. 1992. 136 s. bez ISBN.
19. NOŽINA, M. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP, 1997. 348 s. ISBN 80-85917-36- x.
20. PRESL J. *Drogová závislost-může být ohroženo i Vaše dítě?* 1. vyd. Praha: Copyright 1995. 87 s. ISBN 80-85800-25- x.
21. SOURNIA, CH. J. přel. Kavanová G, Himmel P. *Dějiny pijáctví* 1. vyd. Praha: Garamont s.r.o., 1999. 304 s. ISBN 80-86379-01-9.
22. SOVINOVÁ, H. et al. *Komunitní přístupy k řešení problémů s alkoholem*. 1. vyd. Praha: Geoprint 2002, 88 s. ISBN 80-7071-203-1.
23. SADÍLEK, P. et al. *Poradenská činnost v oblasti závislostí poskytovaná prostřednictvím telefonu nebo internetu*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2006. 72 s. ISBN 80-86734-89-7.

24. SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. 1.vyd. České Budějovice: VSERS o.p.s., 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.
25. ŠTABLOVÁ, R. *Návykové látky a kriminalita*. 1. vyd. Praha: 1995. 307s. ISBN 80-901923-1-9.
26. VALÍČEK, P. a kolektiv. *Rostlinné omamné drogy*. 1. vyd. Praha: Start 2000. 192 s. ISBN 80-86231-09-7.
27. VESTER, A., BUNNING, E. přel. E. Lejčková. *Informace pro tvůrce drogové politiky o účinnosti substituční léčby závislosti na opiátech*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. 40 s. ISBN 80-86734-15-3.

Legislativní zdroje

1. Rada Evropské unie, 2005 - Protidrogová strategie Evropské unie na období 2005-2012. Úřad vlády České republiky, 2005. 28 s. 1. vydání ISBN 80-86734-64-1.
2. Česko. Policejní prezidium České republiky. Pracovní pomůcka. Praha 2009. Zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších zákonů, trestní zákoník. 453 s
3. Česko. Zákon č. 200/1990 Sb., ze dne 17. Května 1990, o přestupcích
4. Česko. Zákon č. 379/2005 Sb., ze dne 19. srpna 2005, o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů
5. Česko. Vláda. Nařízení vlády publikováno ve Sbírce zákonů č. 454/2009 Sb., ze dne 7. prosince 2009, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je jejich větší množství, a co se pro účely trestního zákoníku považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a jiné metody s dopingovým účinkem.
6. Česko. Vláda. Nařízení vlády publikováno ve Sbírce zákonů č. 455/2009 Sb., ze dne 7. prosince 2009, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny nebo houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku.

7. Česko. Vláda. Nařízení vlády publikováno ve Sbírce zákonů č. 467/2009 Sb., ze dne 14. prosince 2009, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.

Odborné časopisy, noviny

1. Presentace firmy LT Sezam- leták.
2. SEIFERT, Z. Příbramský deník, 5. Června 2010. s. 3.
3. Informační servis -odbor prevence kriminality. Červen 2010. s. 26.
4. BULLETIN: *Andělé na jehle netančí*. Mládež kriminalita a drogy, Praha 2003. 12s
5. Informační servis prevence kriminality. Listopad, Prosinec 2009. 43 s.
6. Informační servis prevence kriminality. Leden, 2010. 43 s.
7. Informační servis prevence kriminality. CSÉMY,L, NEŠPOR, K. Leden, 2010. 43 s.
8. Informační servis prevence kriminality, Duben. 2009. 15 s.
9. KATKA, *Žijeme zdravě*. č. 36. 43 s.
10. Informační servis prevence kriminality. Červen 2010. 1 s.
11. POLICISTA: *Soustředěný tah- jednotná ofenzíva na polích drogové šachovnice*. 7/2010. 7. s. ISSN-1211-7943.
12. PERISKOP: soukromé noviny č. 32. 26s.

Elektronické zdroje

1. ŠMÍD, J. *Letem světem drog*. © Program Engine by Šmíd – soft, verze 2.0, štír 1995.
2. WEIKERT, Petr. [online]. 2010 [cit. 31. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ekomail.cz>,>
3. Výroční zpráva NPC za rok 2009. [online]. 2010 [cit. 18. července 2010]. Dostupné z intranetu WWW: <http://www.npc.aa/index_1280.htm>
4. Žloutenka typu C. [online]. 2010 [cit. 9. července 2010]. Dostupný na WWW: <<http://www.vylecit.cz/1007/žloutenka-typu-c/>>
5. Nedovolené nakládání s omamnou látkou. [online]. 2010 [cit. 5. srpna 2010]. Dostupný na WWW: <<http://www.drogy->

info.cz/index.php/layout/set/print/info/press_centrum/nedovolené_nak.>5. 8. 2010.

6. Závislost na alkoholu. [online]. 2010 [cit. 10. březen 2010]. Dostupný na WWW: <[http://www.novinky.cz / domaci/194286-zavislost-na-alkoholu-ma-az-700-tisic-cechu.ht](http://www.novinky.cz/domaci/194286-zavislost-na-alkoholu-ma-az-700-tisic-cechu.ht).>10. 3. 2010.

..

Seznam příloh

- I. Vybrané paragrafy zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku vztahujících se k nedovolenému nakládání s OPL.
- II. Výňatek z nařízení vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.
- III. Vybrané paragrafy související s podáváním alkoholu dítěti, ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství
- IV. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi
- V. Přestupky spojené s tabákovými výrobky, alkoholu a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.

Příloha č. I: Vybrané paragrafy zák. č. 40 /2009 Sb. trestního zákoníku vztahujících se k nedovolenému nakládání s OPL.

§ 283

Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody

na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,

c) ve značném rozsahu, nebo

d) ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,

c) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu, nebo

d) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo

c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

(5) Příprava je trestná.

§ 284

Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

- (1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.
- (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

§ 285

Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

- (1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houbu nebo jinou rostlinu než uvedenou v odstavci 1 obsahující omamnou nebo psychotropní látku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (3) Odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.
- (4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

§ 286

Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu

(1) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým

trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu,

c) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti, nebo

d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

§ 287

Šíření toxikomanie

(1) Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) vůči dítěti, nebo

c) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobněúčinným způsobem.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči dítěti mladšímu patnácti let.

Společné ustanovení

(1) Zákon stanoví, co se považuje za omamné látky, psychotropní látky, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursory používané pro nezákonnou výrobu omamných nebopsychotropních látek.

Příloha č. II: Výňatek z nařízení vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.

(2) Vláda nařízením stanoví, co se považuje za jedy ve smyslu § 283, 284a 286a jaké množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.

(3) Vláda nařízením stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu § 285.

V zákoně o přestupcích č.200/1990 Sb. se tato problematika řeší v § 30 (viz kapitola právní regulace alkoholu).

Pro větší přehlednost byl seznam OPL z nařízení vlády zkrácen, byl vypuštěn sloupec „Mezinárodní nechráněný název (INN) v českém jazyce“, sloupec „Účinná psychotropní látka“ a byly vybrány jen nejčastěji se u nás vyskytující OPL. Kompletní seznam nařízení vlády obsahuje všechny OPL, které jsou uvedeny v zákoně 167/1998 Sb., o návykových látkách.

V prostředním sloupci je uvedeno celkové množství OPL, tj. množství celé směsi obsahující jak účinnou látku, tak další příměsi. V posledním sloupci vpravo je uvedeno nejmenší množství účinné látky, jež musí být obsaženo ve směsi, pokud má být množství celé směsi považováno za větší než malé. Pokud tedy např. osoba přechovává 3g pervitinu a laboratorní analýzou je zjištěno, že hmotnost účinné psychotropní látky je např. 0,5g, nejedná se o trestný čin, ale o přestupek.

Následující tabulka obsahuje výběr nejčastějších OPL, které se jako drogy vyskytují na české drogové scéně. U OPL, které jsou obsaženy v léčivých přípravcích (např. buprenorfin, metadon, ale i benzodiazepiny, které ve zkrácené verzi tabulky

uvedeny nejsou) jsou jejich množství větší než malá stanovena jako sedminásobek běžné denní terapeutické dávky, čili jejich množství na dobu cca jednoho týdne.

Typ látky/Obecně vžitý název (účinná látka)	Množství větší než malé	Nejmenší množství účinné psychotropní látky, jež musí obsahovat látka, označená jako droga, aby bylo její zkoumané množství považováno za větší než malé
Pervitin (metamfetamin)	více než 2g	0,6 g báze 0,72 g (hydrochlorid)
Heroin (diacetylmorfin)	více než 1,5g	0, 2 g báze 0,22 g (hydrochlorid)
Kokain (benzoylgoninmetyles)	více než 1g	0, 54 g báze 0,6 g (hydrochlorid)
Extáze (MDMA/MDA/MDEA)	více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0, 4 g práškovité či krystalické substance	0, 34 g báze 0,40 g (hydrochlorid)
LSD (LSD-25,(+)Lysergid)	5 papírků, tablet, želatinových kapslí nebo „ krystalů“ impregnované účinnou látkou	0,000134 g báze 0,000250 g (tartarát)
Marihuana (delta-9-THC)	více než 15 gramů sušiny	1,5 g delta-9-THC
Hašiš (delta-9-THC)	více než 5 gramů	1g delta-9-THC
Lysohlávky a další houby obsahující psilocin a/nebo psilocybin (psilocin, psilocibin)	Více než 40 plodnic houby	0, 05 g báze (psilocinu) nebo odpovídající množství psilocybinu (fosfátového esteru psilocinu)

Tabulka č. 2: Výběr nejčastějších návykových látek

Příloha č. III.: Vybrané paragrafy související s podáváním alkoholu dítěti, ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství.

§ 201

Ohrožování výchovy mládeže

(1) Kdo vydá, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že

a) svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu,

- b) umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život, nebo
 - c) umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiného prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo
 - d) závažným způsobem poruší svou povinnost pečovat o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti,
- bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Kdo umožní, byť i z nedbalosti, osobě mladší než osmnáct let hru na hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžité výhry, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,
- a) spáchal-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ze zavrženíhodné pohnutky,
 - b) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu,
 - c) spáchal-li takový čin opětovně, nebo
 - d) získal-li takovým činem značný prospěch.

§ 204

Podávání alkoholu dítěti

Kdo ve větší míře opakovaně prodá, podá nebo poskytne dítěti alkohol, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

§ 274

Ohrožení pod vlivem návykové látky

(1) Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až na tři léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek.

b) spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvlášť nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek nebo

c) byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn.

§ 360

Opilství

(1) Kdo se požitím nebo aplikací návykové látky nebo jinak přivede, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustí činu jinak trestného, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let; dopustí-li se však činu jinak trestného, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.

(2) Ustanovení odstavce 1, jakož i § 26 se neužije, přivedl-li se pachatel do stavu nepřičetnosti v úmyslu spáchat trestný čin, nebo spáchal trestný čin z nedbalosti, která spočívá v tom, že se přivedl do stavu nepřičetnosti.

Příloha č. IV.: Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi

Za přestupky je alkohol řešen zvláště v paragrafu 30 zák. 200/1990 Sb.

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) prodá, podá nebo jinak umožní požití alkoholického nápoje osobě zjevně ovlivněné alkoholickým nápojem nebo jinou návykovou látkou, osobě mladší osmnácti let, osobě, o níž lze mít pochybnost, zda splňuje podmínku věku, nebo osobě o níž ví, že bude vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při níž by mohla ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek,
- b) neoprávněně prodá, podá nebo jinak umožní druhé osobě škodlivé užívání jiné návykové látky, než jsou omamné látky, psychotropní látky a alkohol,
- c) se nepodrobí opatření postihujícímu nadměrné požívání alkoholických nápojů nebo užívání jiných návykových látek,
- d) úmyslně vyrobí líh nebo destilát bez povolení anebo úmyslně líh nebo destilát bez povolení vyrobený přechovává nebo uvádí do oběhu,
- e) úmyslně umožňuje požívání alkoholických nápojů nebo užívání jiných návykových látek než látek omamných a psychotropních osobě mladší osmnáct let, ohrožuje-li tím její tělesný nebo mravní vývoj,
- f) umožní neoprávněné požívání omamných a psychotropních látek osobě mladší osmnáct let, nejde-li o čin přísněji trestný,
- g) požije alkoholický nápoj nebo užije jinou návykovou látku, ačkoliv ví, že bude vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při níž by mohl ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek,
- h) po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky vykonává činnost uvedenou v písmenu g),

ch) ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky, vykonává činnost uvedenou v písmenu g),

i) odepře se podrobit vyšetření, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, k němuž byl vyzván podle zvláštního právního předpisu 10),

j) neoprávněně přechovává v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku,

k) prodá jednotlivé cigarety nebo neuzavřené jednotkové balení cigaret,

l) kouří na místech zákonem zakázaných,

m) prodá výrobek podobný tabákovému výrobku, tabákové potřebě ve formě potravinářského výrobku nebo hračky, anebo podobný alkoholickému nápoji ve formě hračky,

n) prodá tabákový výrobek, tabákovou potřebu nebo alkoholický nápoj v zařízení nebo na akcích určených osobám mladším 18 let,

o) prodá, podá nebo jinak umožní užití tabákového výrobku osobě mladší 18 let nebo neodepře jejich prodej fyzické osobě, o níž lze mít pochybnost, že splňuje podmínku věku.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) až d) lze uložit pokutu do 3 000 Kč, za přestupek podle odstavce 1 písm. e) a f) pokutu do 5 000 Kč a zákaz činnosti do 1 roku, za přestupek podle odstavce 1 písm. g) až i) pokutu od 25 000 Kč do 50 000 Kč a zákaz činnosti od 1 do 2 let a za přestupek podle odstavce 1 písm. j) pokutu do 15 000 Kč.

(3) Sankci za přestupek uvedený v odstavci 1 písm. g) až i) lze snížit pod stanovenou hranici jen tehdy, že byl prokázán dechovou zkouškou nebo lékařským vyšetřením obsah alkoholu v krvi v množství pod 0,5 promile a současně nebylo užito

žádné jiné návykové látky.

Dále v přestupkovém zákoně je tato problematika obsažena v § 29 písm. e) přestupky na úseku zdravotnictví, kde lze uložit pokutu do 10 000 Kč.

Další zákon, který definuje problematiku spojenou s tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů zákon č.379/2005 Sb.

Změna: 225/2006 Sb.

Změna: 274/2008 Sb. jsou:

Příloha č. V.: Ochrana před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem, a jinými návykovými látkami.

§ 1

Tento zákon stanoví

- a) opatření směřující k ochraně před škodami na zdraví působenými tabákovými výrobky 1), alkoholem a jinými návykovými látkami 2),
- b) opatření omezující dostupnost tabákových výrobků a alkoholu,
- c) působnost správních úřadů a orgánů územních samosprávných celků při tvorbě a uskutečňování programů ochrany před škodami působenými užíváním tabákových výrobků, alkoholu a jiných návykových látek.

§ 2

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) prodejnu provozovna určená k prodeji zboží a poskytování služeb kolaudačním rozhodnutím podle zvláštního právního předpisu 3),

- b) provozovatelem fyzická nebo právnická osoba, která splňuje podmínky stanovené zvláštními právními předpisy 3), 4), 5),
- c) velkoplošnou prodejnou prodejní prostory obchodních domů, nákupních středisek a velkoprodejen se specializovanými odděleními nebo pulty,
- d) specializovaným oddělením velkoplošných prodejen i stavebně neoddělené, zjevně a viditelně označené prostory provozoven určené k nabídce alkoholických nápojů,
- e) smíšenou prodejnou prodejna vybavená pro prodej potravin a ostatního zboží,
- f) zařízením společného stravování zařízení poskytující stravovací služby podle zvláštních právních předpisů 4), 6),
- g) alkoholickým nápojem lihovina, víno a pivo; alkoholickým nápojem se rozumí též nápoj, který není uveden ve větě první, pokud obsahuje více než 0,5 objemového procenta alkoholu,
- h) škodlivým užíváním způsob užívání tabákových výrobků, alkoholu nebo jiných návykových látek, vedoucí k poškození tělesného nebo duševního zdraví uživatele,
- i) škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami škody, které zahrnují poškození zdraví, zejména závažná chronická onemocnění, úrazy, otravy a škody způsobené dopravními nehodami, poškození plodu v těhotenství, předčasná úmrtí, sociální problémy, zejména ztrátu zaměstnání a rodinné problémy, včetně škod ekonomických souvisejících s užíváním těchto látek, požáry a kriminalitu,
- j) protidrogovou politikou zahrnující primární prevenci, sekundární prevenci a terciární prevenci soubor právních, organizačních a dalších opatření přijímaných a prováděných na úrovni vlády, správních úřadů a orgánů územních samosprávných celků s cílem snižovat dostupnost tabákových výrobků, alkoholu a jiných návykových látek a předcházet jejich užívání, rizikům a škodám, jež z jejich užívání plynou, a vzniklé škody mírnit,

k) odběrem biologického materiálu zejména odběr vzorku žilní krve, moči, slin, vlasů nebo stěru z kůže či sliznic,

l) orientačním vyšetřením dechová zkouška, odběr slin, stěr z kůže nebo sliznic nebo jiný obdobně účinný způsob,

m) odborným lékařským vyšetřením cílené klinické vyšetření lékařem a podle jeho ordinace provedení dechové zkoušky, odběru vzorků biologického materiálu nebo jiného obdobně účinného vyšetření.

§ 3

Tabákové výrobky 1) lze prodávat pouze v prodejnách podle zvláštního právního předpisu 3), a to na vyčleněném místě, dále ve stáncích s prodejem denního a periodického tisku, v zařízeních společného stravování provozovaných na základě hostinské činnosti 5) nebo v ubytovacích zařízeních, s výjimkou ubytovacích zařízení určených k ubytování dětí a mládeže 7). Další omezení a zákazy prodeje tabákových výrobků a tabákových potřeb stanoví zvláštní právní předpis 8).

Zákazy a omezení prodeje tabákových výrobků a povinnosti osob prodávajících tabákové výrobky

§ 4

Prodej tabákových výrobků a tabákových potřeb pomocí prodejních automatů, u nichž nelze vyloučit prodej osobám mladším 18 let věku, je zakázán. Veškeré další formy prodeje, při kterých není možno ověřit věk kupujícího, jsou zakázány.

§ 5

Zakazuje se prodej výrobků napodobujících tvar a vzhled tabákových výrobků ve formě potravinářských výrobků nebo hraček.

§ 6

(1) Prodávat tabákové výrobky osobám mladším 18 let se zakazuje.

(2) Prodej tabákových výrobků na kulturních, společenských a sportovních akcích určených pro osoby mladší 18 let je zakázán.

§ 7

(1) Provozovatel je povinen na místech prodeje tabákových výrobků umístit pro kupujícího zjevně viditelný text zákazu prodeje tabákových výrobků osobám mladším 18 let; text musí být pořízen v českém jazyce černými tiskacími písmeny na bílém podkladě, o velikosti písma nejméně 5 cm.

(2) Osoba prodávající tabákové výrobky musí být starší 18 let, pokud se nejedná o žáka připravujícího se soustavně na budoucí povolání v oborech hotelnictví a turismus, kuchař-číšník a prodavač.

OMEZENÍ DOSTUPNOSTI ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ

§ 10

Podmínky prodeje a podávání alkoholických nápojů

(1) Alkoholické nápoje lze prodávat pouze

- a) ve specializovaných prodejnách alkoholických nápojů,
- b) ve specializovaných odděleních velkoplošných prodejen určených k prodeji alkoholických nápojů, v prodejnách potravin a smíšených prodejnách, nebo
- c) v zařízeních společného stravování provozovaných na základě hostinské činnosti, v ubytovacích zařízeních a kulturních zařízeních s výjimkou zařízení určených pro osoby mladší 18 let.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na příležitostný prodej rozlévaných alkoholických nápojů při slavnostech, tradičních akcích, výročních trzích a jim podobných akcích.

§ 11

Omezení prodeje a dovozu

(1) Zakazuje se prodej a dovoz hraček napodobujících tvar a vzhled alkoholických nápojů.

(2) Osoba prodávající nebo podávající alkohol musí být starší 18 let, pokud se nejedná o žáka soustavně se připravujícího na budoucí povolání v oborech hotelnictví a turismus, kuchař-číšník a prodavač.

Zákaz prodeje nebo podávání alkoholických nápojů a povinnosti osob prodávajících alkoholické nápoje

§ 12

(1) Zakazuje se prodávat nebo podávat alkoholické nápoje

- a) osobám mladším 18 let,
- b) na všech akcích určených osobám mladším 18 let,
- c) osobám zjevně ovlivněným alkoholickým nápojem nebo jinou návykovou látkou,
- d) ve zdravotnických zařízeních,
- e) v prostředích výlučně určených pro vnitrostátní hromadnou dopravu osob s výjimkou železničních jídelních vozů, palub letadel a určených prostor plavidel veřejné lodní dopravy,
- f) na sportovních akcích, s výjimkou výčepního piva s extraktem původní mladiny do 10 hmotnostních procent,
- g) ve všech typech škol a školských zařízení 7).

(2) Prodej alkoholických nápojů pomocí prodejních automatů, u nichž nelze vyloučit prodej osobám mladším 18 let věku, nebo umístěných v prostorách, do nichž mají vstup osoby mladší 18 let, se zakazuje. Veškeré další formy prodeje, při kterých není možno ověřit věk kupujícího, se zakazují.

(3) Další omezení a zákazy prodeje lihovin stanoví zvláštní právní předpis 8).

§ 13

Obec v samostatné působnosti může v případě konání kulturní, společenské nebo sportovní akce přístupné veřejnosti s důvodným rizikem nárůstu problémů a negativních společenských jevů způsobených jednáním fyzických osob pod vlivem alkoholu obecně závaznou vyhláškou omezit nebo zakázat v určitých dnech nebo hodinách nebo na určitých místech prodej, podávání a konzumaci alkoholických nápojů.

§ 14

Provozovatel je povinen na místech prodeje alkoholických nápojů umístit pro kupujícího zjevně viditelný text zákazu prodeje osobám mladším 18 let. Text musí být pořízen v českém jazyce černými tiskacími písmeny na bílém podkladě o velikosti písma nejméně 5cm.

Opatření k předcházení a mírnění škod působených tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami.

§ 15

Zákaz vstupu pro osoby, které jsou zjevně pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek

Osobám, které jsou zjevně pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek 2) a jsou ve stavu, v němž bezprostředně ohrožují sebe nebo jiné osoby, veřejný pořádek nebo majetek, se zakazuje vstupovat do:

a) všech veřejných prostor, kde by mohly způsobit sobě nebo jiné osobě škodu nebo

vzbudit veřejné pohoršení,

b) veškerých prostředků veřejné dopravy,

c) veřejně přístupných prostor budov souvisejících s veřejnou dopravou,

d) přístřešků zastávek a nástupišť veřejné silniční a drážní dopravy a městské hromadné dopravy,

e) prostor, kde probíhají sportovní akce; pořadatel sportovní akce je povinen zajistit zabránění vstupu těmto osobám.